

Baba Katılımında Etkili Faktörler ve Baba Katılımının Baba, Anne ve Çocuk Açısından Yararları

Nilay Pekel Uludağlı

Başkent Üniversitesi

Özet

Babalar, çocuğun yaşamında, en az anne kadar önemli bir yere sahiptir. Geçmişte uzun yıllar babaların bu etkisi ihmal edilmiş, araştırmalar daha çok annelerle yürütülmüştür. Ancak dünyada çok sayıda toplumda cinsiyet rollerindeki değişiklikler, babalık rol tanımlarında da değişikliğe neden olmuş, geçmiş yıllara göre değerlendirildiğinde, babalık bakım verme, katılım gösterme ve ortak ebeveynlik yönünde bir dönüşüm göstermiştir. Bu durum hem bilimsel çalışmalarda artışa neden olmuş, hem de çok sayıda ülkede politika değişikliklerine yol açmıştır. Yapılan çalışmalar, babanın, çocuğun yaşantısına katılımının hem çocuğun gelişimine, hem babanın kendisine, hem de eş ilişkisine olumlu katkılar sağladığını göstermektedir. Aktif katılım gösteren babalar ebeveynlik rolünden daha yüksek oranda doyum alırken; eşleriyle de daha olumlu bir ilişkiye sahip oldukları görülmektedir. Babası ile daha fazla zaman geçiren çocuklar, hem sosyal ve duygusal, hem bilişsel hem de fiziksel gelişim açısından önemli avantajlar sağlamaktadırlar. Çocuk gelişiminde oldukça kritik sonuçlara sahip olan baba katılımı, babanın kendisi, anne ya da çocuk ile ilgili çok sayıda faktörden etkilenmektedir. Babanın demografik özellikleri; kişisel, sosyal ve kültürel özellikleri; annenin çalışma durumu; baba ile ilişki kalitesi; babanın katılımını desteklemesi ya da engelleyici tutumu; çocuğun cinsiyeti, yaşı ve mizacı gibi farklı çok sayıda faktör, babanın katılımını kolaylaştırıcı ya da engelleyici rol oynayabilmektedir. Uluslararası literatürde babanın rolü ve katılımına ilişkin çalışmaların sayısında son yirmi yıldır önemli bir artış görülse de Türkiye’de yapılan çalışmalar henüz yeterli düzeyde görülmemektedir. Babalar, katılımı arttırmaya yönelik müdahale çalışmalarından önemli faydalar sağlamakla birlikte; bu çalışmaların özellikle doğum öncesi ya da bebeklik gibi erken zamanlarda verilmesi yararlı gözükmemektedir.

Anahtar kelimeler: Baba katılımı, çocuk gelişimi, anne, kapı tutma, ebeveynlik

Abstract

Fathers are just as essential in children’s life as mothers. The impact of fathers has long been ignored, and the researches were mostly conducted with mothers rather than fathers. However, changes in the gender roles in many countries around the world paved the way to changes in the roles of fatherhood, and evolved to co-parenting. These changes became visible both in scientific publications, and many countries’ policies on this issue. Studies revealed that father involvement makes positive contribution not only on child development, but also on fathers’ lives and marital relations. Fathers who are actively involved in child care have more parental satisfaction and more positive relations with their spouses. Children who spend more time with their fathers become advantageous in terms of socio-emotional, cognitive and physical development. Father involvement, which has critical implications on child development, is affected by many factors related to the father, the mother or the child. For example, father demographics, personality, social or cultural status; and mother’s employment status and her attitudes that support or hinder father’s involvement, the quality of his relation with his father; the child’s gender, age and temperament might all have facilitative or interceptive roles on father’s involvement. Even though the number of studies in the literature about father’s role and involvement has considerably increased in the last twenty years, the studies conducted in Turkey still seem to be insufficient. Although fathers seem to benefit from intervention studies aiming at improving father involvement, these interventions will be more beneficial if these studies are conducted in the early periods, such as prenatal or infancy.

Key words: Father involvement, child development, mother, gatekeeping, parenting

Babanın sevgisi, çocuğun gelişiminde en az anne kadar benzersiz bir role sahiptir (Rohner ve Veneziano, 2001). Bazı araştırmacılar, babanın çocuğun yaşamına katılımının, annenin katılımına göre yetişkinlik dönemindeki uyumla daha güçlü olarak ilişkili olduğunu ileri sürmektedir (Lewis ve Lamb, 2003). Benzer şekilde Flouri ve Buchanan (2003) ergenlerin iyilik hallerinin, anne katılımına göre baba katılımıyla daha güçlü olarak ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. İlgili literatürde ise Freud, Bowlby gibi önemli kuramcıların çocuk gelişiminde annenin rolünü vurgulamaları (Şahin ve Demiriz, 2014); bebeğin birincil bakıcısının genellikle anne olması, babalara ulaşmanın ve onlarla araştırmayı sürdürmenin daha zor olması (Caldera, 2004) gibi sebeplerle araştırmacılar genellikle çocuğun anne ile olan ilişkisine odaklanırken; babaların rolü önemli ölçüde ihmal edilmiştir. Ancak cinsiyet rollerinin yeniden tanımlanmaya başlaması ve bazı araştırmalarla babaların, çocuk gelişimindeki önemli rollerinin anlaşılması ile son yıllarda bu eğilimde büyük oranda değişiklik meydana gelmiş ve babalar, araştırmalara daha fazla oranda konu olmaya başlamışlardır (Lewis ve Lamb, 2003; Wilson ve Prior, 2011; Zanon, Warburton, Bussey ve McMaugh, 2013).

Bilim dünyasında, babaların çocuk gelişimindeki önemli rollerinin anlaşılması ile yaklaşık olarak aynı zamanda birçok ülkede aile içindeki rolleri etkileyecek önemli bir sosyal politika değişikliği gerçekleşmiştir. Çocuğun babanın soyadını alması dışında, sosyal politikalarda babalık rolüne çok fazla vurgu yapılmazken, 1980'li yıllardan sonra çocuğun dünyaya gelmesinin ardından yalnızca annelere verilen doğum izninin, babalara da verilmesine yönelik yasal haklar getirilmiştir. Bu yasal değişiklik, politika yapıcılar tarafından babanın rolüne önem verilerek, babaların da çocuğun bakımında yer almalarının desteklenmesi, çocuğun yaşamında sadece annenin değil, babanın da önemli olduğunun üst kurumlardan onaylandığının gösterilmesi açısından oldukça önemlidir. Bu kapsamda ülkelerin uygulamalarına bakıldığında babalık izni, Fransa'da 1984 yılında getirilmiş; 2002 yılında izin süreci iki haftaya çıkartılmıştır (Gregory ve Milner, 2011). Benzer şekilde İngiltere'de de 2003 yılında yapılan yasal düzenlemeyle babalar için iki haftalık babalık izin süresi getirilmiştir (Lewis ve Campbell, 2007). Amerika Birleşik Devletleri'nde ücretli bir babalık izni politikası bulunmazken (Nepomnyaschy ve Waldfogel, 2007), son yıllarda politika yapıcılar, çocuğun yetiştirilmesinde babaların da artık daha aktif rol almalarını desteklemek amacıyla baba eğitimi ve ekonomik yardımlar üzerinde durmaya başlamışlardır (Lawrence, Watson ve Stepteau-Watson, 2013). Sosyal reformlar açısından dünyada önde gelen İskandinav ülkelerine bakıldığında; genel olarak anneler için ayrılan doğum izin süresi yüksek olmakla birlikte

bu izin süresi istenirse babalar tarafından da kullanılabilir. Ancak babaların çocuğun bakımına katılımının artırılması amacıyla bu izin süresi içinde babalar için ayrı bir kota belirlenmiştir. Bu kotasının süresi, İskandinav ülkeleri arasında iki hafta ile üç ay arasında değişmektedir (Datta-Gupta, Smith ve Verner, 2008). Ülkemizde de 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 106 ncı maddesinde 2011 yılında yapılan değişiklikle, "erkeklerle eşlerinin doğum yapması halinde istekleri üzerine on gün babalık izni verilmesi" yönünde düzenleme yapılmıştır (Resmi Gazete, 2011).

Elbette bu politika değişikliklerinin altında yatan önemli rasyoneller, değişen sosyal ihtiyaçlar ve değerlerdir (Gregory ve Milner, 2011). Artık günümüzde katılım gösteren ve etkileşimde bulunan baba modeli daha değerli olarak görülmektedir (Lawrence ve ark., 2013). Geçmiş babalık modellerine bakıldığında, babalık rolüne yüklenen anlam ve babalık rolünden beklentilerin, zaman içinde önemli değişimler geçirdiği görülmektedir. Bu tarihsel değişim sürecinde, babaların ön plana çıkan rolleri sırasıyla; ahlaki öğretici ve evdeki disiplini sağlayan, eve ekmek getiren, cinsiyet-rol modeli, arkadaş olarak değişmiş ve özellikle 1980'li yıllardan itibaren babaların çocuklarıyla giderek daha fazla zaman geçirmeleri ile birlikte, 2000'li yıllardan itibaren bakım veren, çocuğun yaşamına katılım gösteren babalık modeli ve ortak ebeveynliğe (coparenting) dönüşüm göstermiştir (Adamsons ve Johnsons, 2013; Bianchi ve Milkie, 2010; Lamb, 2000; Sarkadi, Kristiansson, Oberklaid ve Bremberg, 2008). Günümüz babaları, geçmiştekilerden farklı olarak sadece maddi ya da cinsiyet rol figürü olmanın ötesine geçerek, artık kendi babalarına göre çocuklarına daha fazla zaman ayırmayı tercih etmektedirler (Lawrence ve ark., 2013). Bu rol değişiminde etkili olan önemli bir sosyal değişim, kadınların toplumsal rollerindeki farklılaşmadır. 1950'li yıllardan önce kadınların toplumsal olarak birincil rolleri, aileleri ile ilgili işleri olmuştur. Aynı zamanda kadınlar evlenene kadar da bir işte çalışırken, evlendikten sonra ailelerine karşı sorumlulukları nedeniyle işlerinden ayrılmaları beklenmekteydi. Ancak 1950'li ve 1960'lı yıllardan itibaren kadınların işgücüne katılım oranları giderek artmış; erkeklerin aile içindeki "tek başına ekmek parası kazanan" sosyal pozisyonları değişerek, ortak katılımı evin giderleri karşılanmaya başlamıştır (Cabrera ve ark., 2000; McDonough, Walters ve Strohschein, 2002). Babaların çocuklarının yaşamlarına daha fazla katılım göstermeleri konusundaki toplumsal bilinç, 1970'li yılların ortalarından 2000'li yıllara doğru ise giderek artan biçimde şekillenmiştir (Finley ve Schwartz, 2004). Babaların rolüne ilişkin bu toplumsal farkındalık sadece bireyci kültürlerde değil, toplulukçu kültürlerde de ön plana çıkmaya başlamıştır (Kwok ve Li, 2015).

Bu artan toplumsal bilinçle paralel olarak baba katılımı konusunda pek çok araştırma yürütülmüştür. Baba katılımı konusundaki çalışmalar, sadece ABD (Harris, Furstenbeg ve Marmer, 1998), İngiltere (Flouri ve Buchanan, 2002), Kanada (Paquette, Bolte, Turcotte, Dubeau ve Bouchard, 2000), Fransa (Gregory ve Milner, 2008), Hollanda (Kalmijn, 1999), İtalya (Cerniglia, Cimino ve Ballarotto, 2014); İsviçre (Frascarolo, 2004), İspanya (Gracia, 2014), İrlanda (Nugent, 1991) gibi batılı ülkelerle sınırlı olmayıp, Porto Riko (Landale ve Oropesa, 2001), Jamaika (Roopnarine ve ark., 1995), Kolombiya (Tessier ve ark., 2009), Hindistan (Varela, Munoz, Tessier, Plata ve Charpak, 2014), Çin (Kwok ve Li, 2015), Tayvan (Ho, Chen, Tran ve Ko, 2010) ve Japonya (Ishii-Kuntz, Makino, Kato ve Tsuchiya, 2004) gibi pek çok farklı ülkelerdeki bilim insanlarının ilgisini çekmektedir.

Çocuğun gelişiminde babanın rolü ve katılımına ilişkin uluslararası çalışmalarda özellikle son yirmi yılda önemli bir artış olduğu görülmekle birlikte (Allen ve Daly, 2007; Lamb, 2000), Türkiye’de baba katılımına ilişkin yapılan çalışmalara bakıldığında son yıllarda bu çalışmaların sayısında önemli bir artış olsa da, babanın çocuk gelişiminde erken yıllardaki rolünü ortaya koymak için yeterli düzeyde ve içerikte çalışma bulunmadığı görülmektedir. Türkiye’de baba katılımı ile ilgili yapılan çalışmalarda; babanın çocuğun eğitim-öğretimine katılımı (ör. Çatıkkaş, 2008; Gürşimşek, Kefi ve Gırgın, 2007; Pekkarakaş, 2010; Şahin ve Demiriz, 2014; Şahin ve Özbey, 2009; Tekin, 2008) ya da baba katılımı ile ilgili faktörler ele alınmıştır (Duran, 2010; Eker, 1994; Evans, 1997; İzci, 2013; Kuruçırak, 2010; Meral ve Cavkaytar, 2012; Ögüt, 1998; Sımsıkı, 2011; Sımsıkı ve Şendil, 2014; Taşkın ve Erkan, 2009; Ünlü, 2010). Babanın katılımı ile çocuğun gelişimi arasındaki ilişkiyi değerlendiren çalışmaların ise sınırlı sayıda olduğu ve bu araştırmalarda, ergenlik döneminin (Kocayörük, 2012; Kocayörük ve Hatipoğlu-Sümer, 2009; Kuzucu ve Özdemir, 2013; Yılmazçetin, 2003) ya da genç yetişkinlik döneminin (Avaz, 2011; Serbest, 2010) ele alındığı; okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimi ile baba katılımı arasındaki ilişkiyi değerlendiren bir çalışmanın ise bulunmadığı görülmüştür. Daha ileri incelemelerde; bazı çalışmalarda okul öncesi dönemdeki çocuklarda baba yokluğu ve baba yoksunluğunun (Çağlayan, 1989); babanın çocuk yetiştirme tutumunun (İnci, 2014); babalık rolü algısının (Türkoğlu, 2013) çocuğun sosyal ve duygusal gelişimi ile ilişkisinin ele alındığı görülmektedir.

Bu yazının amacı, baba katılımının özellikle erken dönemlerde çocuğun gelişimi üzerindeki önemli rolünü ve bu katılımı rol oynayan çeşitli faktörleri ortaya koymak, böylelikle Türkiye’de psikoloji alanında çalışan bilim insanlarının bu konuya dikkatlerini çekmektir. Bu

amaç doğrultusunda aşağıda sırasıyla baba katılımının boyutları, baba katılımının çocuğun gelişimi üzerindeki rolü, baba katılımının babanın kendi yaşamı ve evlilik ilişkisi üzerindeki rolü, baba katılımını kolaylaştıran ve engelleyen ilişkili faktörler, boşanma durumunda babanın katılımı ile baba katılımına ilişkin müdahale çalışmaları ve sonuçları ele alınacaktır.

Baba Katılımının Boyutları

Babaların çocukların yaşamındaki rolleri giderek artsa da toplumsal olarak çocuk bakımından temel olarak sorumlu olan kişi halen anne olarak görülmektedir (Craig, 2006; Lang ve ark., 2014). Anne ve babalar, çocukla geçirdikleri zaman açısından karşılaştırıldıklarında, anneler, babalara göre çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmektedirler (Roopnarine ve ark., 1995; Wilson ve Prior, 2011). Aldous, Mulligan ve Bjarnason (1998) okul öncesi dönemde çocukların özellikle fiziksel bakıma daha fazla ihtiyaç duymaları sebebiyle, bu dönemde babaların, annelere göre çocuklarıyla daha az zaman geçirdiklerini; ilkokul dönemde ise bu farkın azaldığını belirtmişlerdir. Babaların çocuklarıyla geçirdikleri zaman konusunda ise anne ve babalar hemfikir gözükmemektedir (Bzostek, 2008). Araştırmacılar; baba katılımı konusunda hem anne hem de babanın görüşlerini almışlar; babaların, annelere göre daha fazla ve daha farklı türde katılım rapor ettiklerini belirtmişlerdir (Hernandez ve Coley, 2007; Mikelson, 2008). Özellikle anne ile baba arasında çatışmalı bir ilişki olması, eşler arasında baba katılımı konusunda daha fazla görüş ayrılığı olması ile ilişkilidir (Mikelson, 2008). Bununla birlikte katılım konusunda babanın raporunun, annenin raporuna göre çocuğun gelişimi üzerinde daha yordayıcı gücü olduğu bulunmuştur (Hernandez ve Coley, 2007). Babaların çalışma saatleri, çocukları ile daha az zaman geçirmeleriyle ilişkili gibi gözükse de (Bonney, Kelley ve Levant, 1999), hem anne hem baba tam zamanlı olarak çalıştığına da anne, babaya göre çocuklarıyla daha fazla zaman geçirmektedir (Aldous ve ark., 1998).

Anne ve babalar çocukla geçirdikleri süre içerisinde de farklı faaliyetlerde bulunmaktadır. Babaların çocuklarıyla etkileşimlerinde ön plana çıkan unsur oyun oynama iken, annelerin bakım vermedir. Aslında anneler, çocuklarıyla babalardan daha fazla oyun oynamalarına rağmen, oyun, annenin çocukla diğer etkileşimleri yanında daha az göze çarpan bir bileşen olmaktadır (Belsky, 1981; Berkiten, 1999; Downer ve Mendez, 2005; Lamb, 2000).

Çocuğun yaşamına katılımın sadece niceliksel değil, nitelik açısından da farklı sonuçları olması sebebiyle, araştırmacılar baba katılımını fiziksel bakım, oyun oynama gibi basitçe türlere ayırmak yerine, daha üst başlık

larla kavramsallaştırmayı tercih etmişlerdir (McBride ve ark., 2005). Bu kapsamda araştırmacılar tarafından baba katılımına ilişkin olarak kullanılan ayrımlardan biri, çocukla ilgili yapılan faaliyetlerin araçsal (instrumental) ve duygusal (affective) olarak ayrılmasıdır. Araçsal baba katılımı, babanın çocuğu beslemesi, banyo yaptırması ya da kıyafetlerini değiştirmesi gibi bakım faaliyetlerini içerirken; duygusal baba katılımı, çocukla oyun oynama ya da kitap okuma gibi çocukla etkileşime dayalı faaliyetleri kapsamaktadır (Cook, Jones, Dick ve Singh, 2005). Bazı araştırmacılar ise baba katılımını ayırtmayı mekâna dayalı olarak yapmışlardır. Bu kapsamda çocuk bakımı, çocuğun ev ortamında öğrenmesine yönelik aktiviteler, ev temelli katılım; okul gezilerine katılma, çocuğun okulundaki faaliyetlerde gönüllü olma, çocuğun okulla ilgili diğer yaşantılarına ve aktivitelerine katılım ise okul temelli katılım olarak adlandırılmaktadır (Downer ve Mendez, 2005). Lamb (2000) ise babanın, çocuğun yaşamındaki katılımını, ulaşılabilirlik (accessibility), meşguliyet (engagement) ve sorumluluk (responsibility) olmak üzere üç boyutta ele almaktadır. *Ulaşılabilirlik*, babanın fiziksel olarak bulunmasıdır. Çocuk açısından babanın ulaşılabilir durumda olması; çocuğun evde ve uyanık olduğu saatlerde babanın da bulunmasıdır. Bu bileşen doğrudan etkileşimi içermez ancak çocuk, babanın varlığının farkındadır. *Meşguliyet*, babanın birebir çocukla beraber okuma, ödev yapma, oyun oynama gibi aktiviteler yürütmesidir. Bu bileşen çocukla babanın aktif ve paylaşımına dayalı faaliyetler yürütmesini içerir. *Sorumluluk* ise hastalandığında doktora götürülmesi ya da hangi kıyafeti giyeceği gibi çocuğun bakımı, yaşam düzeni gibi konularla ilgili kararlara babanın aktif katılımını içermektedir. Bu bileşen babaya “yardımcı” rolünden çok daha fazlasını; ortak ebeveynlik rolünü sağlar. Lamb’ın (2000) tanımladığı bu boyutlar, babaların çocuğun yaşamında hangi alanlarda rol oynaması gerektiğinin belirlenmesi açısından önemlidir. Pleck (2007) ise Lamb’ın önerdiği boyutlardan meşguliyetin; sevgi ve destek; sorumluluğun ise karar verme ve izleme gibi bileşenlere sahip olması gerektiğini belirtmiştir.

Baba Katılımının Çocuğun Gelişimi Üzerindeki Rolü

Baba katılımının çocuğun gelişimi üzerindeki rolünü inceleyen çalışmalar oldukça geniş yelpazede baba katılımının etkilerini ortaya koymuştur. Bu etkiler, büyük oranda sosyal ve duygusal gelişimle ilişkili olarak gösterilmiştir. Babanın çocuğunun bakımıyla ilgilenmesi ve onun aktivitelerine katılımı; çocuğun daha uyumlu ve sosyal olması, babası ile etkileşimden keyif alarak aralarında sıcak bir ilişkinin olmasını desteklemektedir (Caldera, 2004). Yapılan çok sayıda çalışmada baba katılımının, *daha başarılı arkadaşlık ilişkileri ve daha iyi sosyal gelişim* (Allen ve Daly, 2007; Dubowitz ve ark.,

2001; Flouri ve Buchanan, 2002; Sarkadi ve ark., 2008), *daha olumlu iyilik hali ve duygusal gelişim* (Allen ve Daly, 2007; Downer ve Mendez, 2005; Dubowitz ve ark., 2001; Flouri ve Buchanan, 2002; Grolnick, Ryan ve Deci, 1991; Kuzucu ve Özdemir, 2013), *daha olumlu sosyal kardeş ilişkileri* (Wilson ve Prior, 2011) ve *babaya daha yüksek oranda güvenli bağlanma* (Caldera, 2004) ile ilişkili olduğu gösterilmiştir. Baba katılımı, olumlu sosyal ve duygusal gelişimi desteklediği gibi davranış bozukluklarının da daha az görülmesi ile ilişkilidir. Yapılan çalışmalarda babanın katılımının *daha az risk alma davranışı ve davranış problemleri* (Boyce ve ark., 2006; Kennedy, Betts, Dunn, Sonuga-Barke ve Underwood, 2015; Kuzucu ve Özdemir, 2013; Sarkadi ve ark., 2008; Yılmazçetin, 2003), *daha az suçlu davranış* (Harris ve ark., 1998) ve *daha düşük hiperaktivite* (Barnard-Brak, To, Davis ve Thomson, 2011; Flouri, 2007) ile ilişkili olduğu ortaya konmuştur.

Baba katılımının çocuğun gelişimi üzerindeki olumlu rolü, yalnızca bebeklik ve çocukluk dönemiyle sınırlı olmayıp, ergenlik ve yetişkinlik döneminde de önemli yararları bulunmaktadır. Babanın ergenlik dönemindeki katılımı daha olumlu bir baba-ergen ilişkisi ile ilişkilidir (Almeida ve Galambos, 1991). Çocukluk döneminde babasının yaşamına aktif katıldığını belirten bireylerin, yetişkinlik döneminde daha iyi psikolojik sağlığa, sosyal ve romantik ilişkilere ve kariyere sahip olmaları daha olasıdır (Allen ve Daly, 2007; Flouri ve Buchanan, 2004a; 2004b). Allgood, Beckert ve Peterson (2012) ergenlik döneminde ergenin algıladığı baba katılımının, genç yetişkinlik dönemindeki benlik saygısı ve yaşam doyumu ile olumlu olarak ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Aynı zamanda, çocukluk döneminde baba ile ilişkiler, bireyler yetişkin olduklarında ebeveynlik yaşantılarına etki etmektedir. Erkekler, nasıl bir baba olacakları konusunda; kadınlar ise çocuklarının, babalarından neler beklemleri gerektiği konusunda, kendi babaları ile çocukluk yaşantılarını rehber olarak kullanmaktadırlar (Makusha, Richter, Knight, Rooyen ve Bhabna, 2013).

Baba katılımının olumlu etkileri, sosyal ve duygusal gelişimin yanı sıra bilişsel ve fiziksel gelişim ile akademik yaşantılar açısından da ortaya konmuştur. Babanın, çocuğun yaşamına katılımı, *daha yüksek zeka puanlarını* (Allen ve Daly, 2007; Yogman, Kindlon ve Earls, 1995), *daha iyi bilişsel gelişimi* (Huerta ve ark., 2013; Nugent, 1991; Tessier ve ark., 2009), *oyun esnasında daha iyi etkileşim becerileri ve daha araştırmacı olmayı* (Feldman, Greenbaum, Mayes ve Erlich, 1997), *daha iyi dil gelişimini* (Cabrera ve Bradley, 2012), *daha düşük oranda okula uyum problemlerini* (Wilson ve Prior, 2011), *daha yüksek okuma ve matematik becerilerini* (Hernandez ve Coley, 2007), *daha yüksek okul başarı-*

sını (Allen ve Daly, 2007; Flouri ve Buchanan, 2004b; Sarkadi ve ark., 2008) ve *okuldan daha fazla hoşlanmayı* (Nord, Brimhall ve West, 1997) desteklerken; babanın bulunmaması ve babanın düşük fiziksel aktivite düzeyi, çocukların obez olma olasılıklarını arttırmaktadır (Strauss ve Knight, 1999; Trost, Kerr, Ward ve Pate, 2001). Aynı zamanda babanın çocuğu ile geçirdiği zamanın, çocuğun daha yüksek fiziksel aktivite düzeyi ile ilişkili olduğu gösterilmiştir (Beets ve Foley, 2008). Nepomnyaschy ve Donnelly (2015) ise babanın, çocuğun bakımında anneye işbirliği içinde olmasının, çocuğun fiziksel kazalara daha az oranda maruz kalmasıyla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Babanın katılımı, çocuğun gelişimini doğrudan etkilediği gibi, annenin ebeveynlik kalitesine etki ederek, dolaylı olarak da çocuğun gelişimi üzerinde olumlu rol oynamaktadır. Çocuk bakımı konusunda eşinin desteğine sahip olan anneler, çocuklarına karşı daha duyarlı ve sabırlı bir ebeveynlik göstermektedirler (Allen ve Daly, 2007; Lamb, 2000; Lewis ve Lamb, 2003; Tessier ve ark., 2009). Babanın anneye sağladığı duygusal destek, daha olumlu bir anne-çocuk ilişkisine katkı sağlamaktadır. Eşini destekleyici olarak gören anneler, bebeklerine karşı daha etkili bir ebeveynlik göstermektedirler (Durrett, Richards, Otaki, Pennebaker ve Nyquist, 1986; Lamb, 2000). Feldman ve arkadaşları (1997) yaptıkları boylamalı çalışmada, baba katılımının, üçüncü aydan dokuzuncu aya, anne ile bebek arasındaki etkileşimde olumlu bir değişim sağladığını ortaya koymuşlardır. Aynı zamanda babanın katılımı arttıkça, anne-baba arasındaki ortak ebeveynliğin doğası daha birbirini destekleyici olmaktadır (Jia ve Schoppe-Sullivan, 2011). Babanın katılımı, doğum öncesinde bile bebeğin gelişimi üzerinde olumlu katkılar sağlamaktadır. Eşinin hastane ziyaretlerine katılma, bebeğin hareketlerini fiziksel temasla hissetmeye çalışma, doğum öncesi kurslara katılma ya da bebeği için bir şey satın alma gibi davranışlarla, eşinin hamilelik sürecine daha fazla katılım gösteren erkeklerin eşleri, daha fazla oranda doğum öncesi bakım alırken, daha az oranda doğum öncesinde sigara kullanmaktadırlar (Martin, McNamara, Milot, Halle ve Hair, 2007). Benzer şekilde bir diğer çalışmada, hamilelik dönemindeki baba katılımının, annenin hamilelik dönemindeki sağlık davranışları ve bebeğin doğum sonrasındaki kilosu ile olumlu olarak ilişkili olduğu bulunmuştur (Teitler, 2001).

Babanın sağladığı desteğin annenin ebeveynliğini olumlu etkilemesinin yanı sıra evlilik uyumunun da bu aradaki ilişkide aracı rol oynaması olasıdır. Baba katılımı, annenin evlilik doyumunu ile olumlu olarak ilişkilidir (De Luccie, 1995). Babanın çocuğun bakımına katılması, eşler arasında çocukla ilgili görevler açısından daha eşitlikçi bir dağılım sağladığı için anne daha mutlu olmakta, bu durum ise evlilik doyumunu arttırmaktadır

(Kalmijn, 1999). Evlilik kalitesi ise ebeveynliğin kalitesi ile ilişkilidir (Coiro ve Emery, 1998). Eşyle olumlu bir ilişkiye sahip olan kadınlar, çocuk bakımı konusunda daha yeterlidirler; ebeveynlik yaşantısı ile daha iyi başa çıkmaktadırlar ve daha olumlu bir annelik algısına sahiptirlerdir. Katılımcı bir eşe sahip olduğunu düşünme, pozitif annelik algısını desteklemektedir. Tam tersine eş tarafından eleştirilme ya da baskın ve bireyci yapıdaki bir eşe sahip olma, annenin ebeveynlik kalitesini olumsuz olarak etkilemektedir (Belsky, 1981; Paris, 1998).

Baba Katılımının Babanın Kendi Yaşamı ve Evlilik İlişkisi Üzerindeki Rolü

Babanın çocuğun yaşantısına katılımı sadece çocuğun yaşamı açısından değil, babanın kendisi, eşi ve eş ilişkisi açısından da olumlu sonuçları bulunmaktadır (Allen ve Daly, 2007; Twamley, Brunton, Sutcliffe, Hinds ve Thomas, 2013). Babanın çocuğuyla kurduğu olumlu etkileşimler, psikolojik sağlığı üzerinde koruyucu rol oynayabilmektedir. Katılım gösterme, babanın daha yüksek yaşam doyumuna (Eggebeen ve Knoester, 2001) ve iki yıl sonra daha düşük oranda depresyona sahip olması ile ilişkilidir (Kotila ve Dush, 2013). Baba olma ve baba katılımı, sağlık açısından daha az riskli davranışlar göstermeyi destekleyerek, fiziksel sağlık açısından da olumlu sonuçlar sağlamaktadır (Jayson, 2012). Baba, çocuğunun yaşamına katıldıkça, bu rolden daha fazla doyum aldığı için, bu durumun baba ile çocuk arasındaki olumlu ilişkiyi desteklemesi olasıdır. Hook ve Wolfe (2012) babanın çocuğu ile geçirdiği zaman arttıkça, çocuğu ile daha yakın, sıcak ve güçlü bir ilişkiye sahip olma olasılığının arttığını belirtmişlerdir. Ancak araştırma bulguları, bu olumlu etkide çocuğun yaşının da önemli olabileceğine işaret etmektedir. Hawkins ve Belsky (1989), baba adayları ile hamilelik öncesinde ve bebekleri 15 aylık olduğunda görüşmüşler; baba katılımının, babaların benlik saygısı ile olumsuz olarak ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Bebeğin aileye katılmasının ardından bakımı ve bebeğe karşı sorumlulukların getirdiği yük, artan ekonomik giderler, diğer sosyal roller arasında çatışma yaşama gibi durumlar, ebeveyn rolüne uyum sağlamayı zorlaştırabilmektedir (Elliot, 1996; McLanahan ve Adams, 1987; Ross, Mirowsky ve Goldsteen, 1990). Bu nedenle ilk zamanlarda ebeveynlik zorlayıcı bir yaşantı olsa da diğer araştırma bulguları göz önünde bulundurulduğunda, uzun vadede babaya yararlı sonuçlar sağlıyor gibi görünmektedir.

Anne ile baba arasındaki ilişkinin kalitesi, baba katılımının hem niceliği hem de niteliği açısından önemli bir bağlam oluşturmaktadır. Çocuğunun yaşantısına katılım gösteren babalar, eşleriyle daha olumlu ve tutarlı bir ilişkiye sahiplerdir ve evlilik doyumları daha yüksektir (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992; Bouchard

ve Lee, 2000; Lee ve Doherty, 2007; Makusha ve ark., 2013; Pedro, Ribeiro ve Shelton, 2012), aralarında daha düşük oranda olumsuz bir iletişim vardır (Rienks, Wadsworth, Markman, Einhorn ve Etter, 2011), eşlerinden daha fazla oranda sosyal destek algılamaktadırlar (Ünlü, 2010), evlilikleri daha durağandır (Kalmijn, 1999) ve boşanmaları daha az olasıdır (Sigle-Rushton, 2010). Mehall, Spinrad, Eisenberg ve Gaertner (2009) erkeklerin, eş rolü ve babalık rolü arasında, net ayrımlar yapmalarının daha az olası olduğunu; bu nedenle eş ilişkisinin, ebeveyn-çocuk ilişkisi üzerinde yayılım (spillover) etkisi gösterebileceğini ileri sürmüşlerdir. Bu kapsamda olumlu eş ilişkisi, olumlu baba-çocuk ilişkisini desteklerken; olumsuz, çatışmalı eş ilişkisi, baba-çocuk ilişkisini olumsuz etkileyebilmektedir. Benzer şekilde Coiro ve Emery (1998) evlilik çatışmasının, kadınlara göre erkeklerin ebeveynliğini daha fazla oranda olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Aynı zamanda yukarıda anıldığı gibi babalar, annelere göre genellikle daha az oranda fiziksel bakım sağlamakta ve daha fazla oranda oyun oynamaktadır (Downer ve Mendez, 2005). Bu kapsamda babanın çocukla gerçekleştirdikleri aktivitelerin doğası, anneye göre daha ilişki yönelimli olduğu için, eşler arasındaki ilişkinin, babanın çocukla ilişkisini etkilemesi daha olasıdır (Mehall ve ark., 2009).

Eşiyile olumlu bir ilişkiye sahip olan anneler, eşlerini, ebeveynlik rolü konusunda daha fazla oranda desteklemektedirler (Pedro ve ark., 2012). Kwok ve Li (2015) eşler arasında birlik ve destek, evlilik ilişkisinde doyum olmasını “eş sermayesi” (spouse capital) olarak adlandırmışlar ve eş sermayesinin, baba katılımıyla olumlu olarak ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Ebeveynlik konusunda eş desteğine sahip olan babalarda ise daha az depresyon (Bronte-Tinkew, Moore, Matthews ve Carrano, 2007) ve daha fazla baba katılımı görülmektedir (Bouchard ve Lee, 2000; Downer ve Mendez, 2005).

Baba Katılımını Kolaylaştıran ya da Engelleyen İlişkili Faktörler

Babaya İlişkin Faktörler. Baba ile ilişkili bazı faktörler ve çevresel koşullar, babanın çocuğunun yaşamına katılımını kolaylaştırıcı ya da engelleyici rol oynayabilmektedir. Bu faktörlerden ilki babanın sosyoekonomik durumudur. Daha yüksek alım gücüne sahip babalar daha fazla oranda katılım göstermektedirler (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992; Morgan, Nutbrown ve Hannon, 2009; Ögüt, 1998; Sarkadi ve ark., 2008; Şahin ve Demiriz, 2014; Yogman ve ark., 1995). Yine babanın eğitim düzeyi arttıkça katılım oranı da artmaktadır (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992; Gracia, 2014; Sımsıkı ve Şendil, 2014). Eğitim düzeyi yüksek olan babalar, eşleriyle daha fazla oranda işbirliğine dayalı bir ilişki oluşturmaktadırlar (Salman-Engin, 2014). Aynı zaman-

da babaların eğitim düzeyi, babalık görevinde algıladığı yeterliği ve babalığa ilişkin olumlu tutumu desteklemektedir (Seçer, Çeliköz ve Yaşa, 2007). Babaların kendi babalık rollerini ve ideal babalığı tanımlamada önemli gördükleri özellikler de eğitim durumuna göre değişmekte; üniversite mezunu babalar, kendi babalık rollerini ve ideal babalığı tanımlarken daha çok yakınlık, paylaşım gibi psikolojik özellikleri kullanırken; ilkökul mezunu babalar ise geçim sağlama gibi ekonomik özellikleri ön planda tutmaktadırlar (Özkardeş ve Arkonaç, 1998).

Babanın yaşının, katılıma etkisine ilişkin bulgular tartışmalıdır. Bazı araştırmacılar, geç yaşta baba olan erkeklerin, erken yaşta baba olan erkeklere göre daha fazla çocuklarının yaşamına katılım gösterdiklerini rapor etmişlerdir (Cooney, Pedersen, Indelicato ve Pal-kovitz, 1993; Saleh ve Hilton, 2010; Şahin ve Demiriz, 2014; Yogman ve ark., 1995). Bu babalar, erken yaşta baba olanlara göre ebeveynlik rolü ile ilgili daha fazla doyuma sahiplerdir, ebeveynliğe yönelik tutumları daha olumludur ve eşleriyle daha fazla ortak ebeveynlik göstermektedirler (Cooney ve ark., 1993; Salman-Engin, 2014; Seçer ve ark., 2007). Erken yaşta baba olma genellikle istemeden gerçekleşirken, ileri yaştaki baba olma ise genellikle planlıdır. Ebeveynliğin planlı olması ise babanın ebeveynliğe karşı olumlu tutuma sahip olmasını ve katılımını desteklemektedir (Cabrera, Tamis-LeMonda, Bradley, Hofferth ve Lamb, 2000). Diğer taraftan bazı araştırmacılar ise tam tersine genç yaşta baba olan erkeklerin, geç yaşta olanlara göre daha fazla katılım gösterdiklerini (Ünlü, 2010), babanın yaşı arttıkça çocuğuyla oyun oynama miktarının azaldığını belirtmişlerdir (Beets ve Foley, 2008; Freeman, Newland ve Coyl, 2008). Bazı araştırmacılar ise babanın yaşı ile katılımı arasında herhangi bir ilişki bulunmadığını rapor etmişlerdir (Cook ve ark., 2005; İzci, 2013).

Bazı araştırmacılar ise babanın öz ya da üvey olup olmamasının, çocuğun yaşantısına katılım açısından bir farklılık yaratıp yaratmadığı ile ilgilenmişlerdir. Yapılan çalışmalarda üvey ya da öz babalar arasında çocuğun aktivitelerine katılım açısından bir farklılık bulunmamıştır (Adamsons, O'Brien ve Pasley, 2007; Bzostek, 2008). Üvey babaların, çocukların yaşantısına yüksek oranda katılımı, daha düşük oranda davranış problemleri görülmesi ve daha iyi fiziksel sağlık ile ilişkilidir (Bzostek, 2008). Ancak Adamsons ve arkadaşları (2007) evlilik doyumunun, öz babaların katılımında bir etkisini bulmazken, üvey babaların yüksek evlilik doyumuna sahip olduklarında daha fazla katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Uzun ve geç saatlere kadar süren çalışma saatleri, babanın katılımını engelleyebilmektedir. Bu durum aynı zamanda birlikte yemek yeme, televizyon izleme, sohbet etme gibi baba ile çocuk arasındaki etkileşim fırsatlarını

da sekteye uğratmaktadır (Beitel ve Parke, 1998; Bonney ve ark., 1999; İzci, 2013; Nock ve Kingston, 1988). Çalışma saatlerinin, baba ile çocuğun etkileşimini engellemesi, hafta sonuna göre hafta içi daha fazla oranda görülmektedir (Yeung, Sandberg, Davis-Kean ve Hofferth, 2001). Yarı zamanlı çalışan, esnek çalışma saatlerine sahip olan ya da evden çalışan babalar, tam zamanlı çalışan babalara göre çocuklarıyla daha fazla oyun oynamakta ve daha fazla katılım göstermektedirler (Cabrera ve ark., 2000; Ivrendi ve Işıkoğlu, 2010; Linenberg, 2012). Ancak babanın özellikle akşam, gece ya da hafta sonu gibi standart dışı çalışma saatlerine sahip olması, çocuğun iyilik halini olumsuz etkileyebilmektedir (Strazdins, Korda, Lim, Broom ve D'Souza, 2004). Ünlü (2010) ise babanın çalışma saatleri ile katılımı arasında herhangi bir ilişki olmadığını belirtmiştir.

Babanın sosyodemografik özelliklerinin yanı sıra çeşitli kişisel özellikleri de katılımı ilişkili bulunmuştur. Daha eşitlikçi cinsiyet rollerine sahip olan babalar, çocuklarının yaşamında daha fazla katılım gösterirken (Bonney ve ark., 1999); kadınsı özelliklerle anılmaktan rahatsız olma ve kadınsı yönlerini bastırma, baba katılımı ile olumsuz olarak ilişkilidir (Duran, 2010). Benzer şekilde Palkovitz (1984) androjen özellikler gösteren babaların, bebeklerinin yaşamına daha fazla katılım gösterdiklerini belirtmiştir. Sadece babanın değil, annenin de cinsiyet rolleri konusundaki eşitlikçi tutumu, baba katılımını olumlu olarak desteklemektedir (Baruch ve Barnett, 1981).

Babanın katılımında etkili olan bir diğer kişisel özellik, babanın ebeveynlik rolündeki yeterlik algısıdır. Baba, kendini çocuğun bakımı ve ebeveynliği konusunda yeterli hissettiğinde daha fazla oranda hem fiziksel hem de öğretici oyun oynamakta, hem de çocuğun bakımına daha fazla katılmaktadır (Fagan ve Barnett, 2003; Freeman ve ark., 2008). Babanın, çocuğunun bakımına katılması, ona yaklaşım konusundaki yeterlik algısını ve birlikte zaman geçirmeyi daha eğlenceli bulmasını desteklediği için, baba, katılım konusunda daha fazla motive olmaktadır. Aynı zamanda babanın yeterliliği arttıkça, annenin de baba katılımını destekleme oranı artmaktadır (Bal, 2014; Fagan ve Barnett, 2003). Yeni doğan bebeklerinin bakımına katılmayan babaların yarısından fazlası, bebeğin bakımına katılmayı çok istediklerini, ancak yapamayacaklarını düşündükleri için bundan vazgeçtiklerini belirtmişlerdir (Çıldır, Karakoç ve Karaca, 2014). Babalar, ebeveynlik becerileri açısından yeterli olduklarını düşündüklerinde, babalığa ilişkin karşılaşılabilecek zorlukların üstesinden gelebilecekleri konusunda kendilerine daha fazla güvenmektedirler (Kwok ve Li, 2015). Bu kapsamda aslında çocuğunun yaşantısına daha fazla katılmak isteyen, ancak "yapamayacağını düşündüğü" için vazgeçen babaların yeterlilik algılarının pekiştiril-

mesi oldukça önemli gözükmektedir. Yukarıda da anıldığı üzere, ebeveynlik konusunda eş desteğine sahip olan babalar, daha fazla katılım göstermektedir (Bouchard ve Lee, 2000; Downer ve Mendez, 2005).

Bazı araştırmacılar ise baba katılımını, babanın ebeveynlik rolünü ne kadar benimsediği ve babalık kimliğine ne kadar sahip olduğu ile ilişkili görmektedir. Babalık kimliğinin bir sonucu olarak, bu role yatırım yapma ve ebeveynlik rolünden doyum alma, babanın çocuğun yaşantısına katılımını doğal olarak sağlamaktadır (Henley ve Pasley, 2005; McBride, Schoppe ve Rane, 2002). Babanın, kendisinin çocuğunun gelişimi üzerinde önemli rol oynadığına ve babanın da anne kadar çocuğun yaşamında sorumluluklara sahip olması gerektiğine inanması, daha fazla oranda katılım göstermesi ile ilişkilidir (Kwok ve Li, 2015).

Babanın kendi ebeveynlik rolüne ilişkin inançlarının yanı sıra genel ebeveynlik stiline de katılımı ilişkili olduğu bulunmuştur. Demokratik ya da koruyucu ebeveynlik stiline sahip olan babalar, daha yüksek oranda katılım gösterirken (Sımsıkı, 2011), otoriter tutum, katılımı olumsuz olarak ilişkilidir (Gaertner, Spinrad, Eisenberg ve Greving, 2007; Sımsıkı, 2011). Otoriter babalar, özellikle hafta içi bebeklerinin bakımı, geceleri uyandırdığında sakinleştirme, oyun oynama, bir şeyler öğretme gibi aktivitelerine daha az katılmaktadırlar (Gaertner ve ark., 2007).

Babanın etkili iletişim becerilerine sahip olması (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992) ve sosyal destek talep etmeye açık olması (Roggman, Boyce, Cook ve Cook, 2002) da katılım göstermesi ile olumlu olarak ilişkilidir. Sosyal beceriler, babanın katılımını olumlu olarak desteklerken, babanın psikolojik sağlığına ilişkin problemler olumsuz olarak etkilemektedir. Babanın depresyona sahip olması çocuğu ile daha az etkileşim kurmasına neden olmakta (Bronte-Tinkew ve ark., 2007; Zaslow, 1985); daha yüksek oranda stres, kaygı yaşayan ve depresif duygu duruma sahip olan babalar, çocuklarının yaşamına daha az katılım göstermektedirler (Rienks ve ark., 2011; Roggman ve ark., 2002). İşsiz kaldığı için çocuğunun bakımını üstlenen babaların katılımı ya çocuğa bir yarar sağlamamakta ya da bazı durumlarda çocuğun gelişimi açısından zararlı bile olabilmektedir (Cabrera ve ark., 2000). Bazı araştırmacılar ise babanın depresyonunun, çocuğuyla etkileşimi üzerinde bir etkisi olmadığını belirtirken; annenin depresyonunun, babanın çocuğuyla etkileşimi üzerinde rol oynadığını ileri sürmüşlerdir. Babanın doğum sonrasında bebekle etkileşimi üzerinde kendi depresyonunun bir etkisi bulunmazken, annenin depresyonunun, babanın bebekle daha az etkileşim kurmasıyla ilişkili olduğu bulunmuştur (Goodman, 2008). Depresif babalar, kendi içlerinde depresyonlarını yaşasalar da, bebekle daha az zaman geçirmeleri ve

bakım vermeye göre daha oyun odaklı olmaları gibi sebeplerle, depresif annelere göre bebekle etkileşimlerine depresyonları olumsuz olarak yansımaktadır (Field, Hossain ve Malphurs, 1999).

Son olarak, babanın sosyal-kültürel çevresi, kendi ebeveynlerinin davranışları gibi geçmiş yaşantıları, deneyimleri babanın katılımının derecesine ve istekliliğine etki edebilmektedir (Lamb, 2000). Örneğin babanın, kendi babasıyla ilişkisinin niteliği, çocuğunun yaşamına katılımıyla ilişkiliyken (Ünlü, 2010); babanın kendi ebeveynleriyle güvensiz bağlanma tarihçesi, çocuğuna düşüş oranda sıcaklık göstermesi ve ilgilenmesi (Cowan, Cohn, Cowan ve Pearson, 1996) ve çocuğun bakımı konusunda eşyle daha az işbirliği yapması ile ilişkilidir (Salman-Engin, 2014). Aile yapısı da katılma etki etmekte; geniş aile içinde yaşayan babalar, çekirdek aile içinde yaşayan babalara göre çocuklarıyla daha az oranda oyun oynamaktadırlar (Ivrendi ve Işıkoğlu, 2010). Çocuğun bakımına ve maddi giderlere yardım gibi konularda daha güçlü yakın aile desteğine sahip olma ise baba katılımı ile olumlu olarak ilişkilidir (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992).

Anneye İlişkin Faktörler. Babanın, çocuğun yaşamına katılımında anne oldukça önemli bir role sahiptir. Anne, babanın katılımına karşı olumlu tutum ve memnuniyete sahip olduğunda (Bonney ve ark., 1999; De Luccie, 1995) ve babanın ebeveyn olarak yeterli olduğu konusundaki algısını desteklediğinde (Bouchard ve Lee, 2000) babanın katılımı artmaktadır. Annenin, babanın bebek bakım becerilerine sahip olduğunu ve çocuk bakımına katılma konusunda motivasyonu olduğunu düşünmesi, babanın katılımıyla olumlu olarak ilişkiliyken, kadın ve erkek arasında bebek bakım becerileri açısından cinsiyet farkı olduğunu düşünmesi olumsuz olarak ilişkilidir (Beitel ve Parke, 1998). Anne, çocuğun gelişiminde babanın rolünü önemli gördüğünde yalnızca baba katılımı artmamakta, aynı zamanda anne-baba-çocuk bir arada olduğunda da etkileşim daha fazla meydana gelmektedir (Palkovitz, 1984). Babaların ebeveynlik rolüne yaklaşımları konusunda, kendi algılarından çok, annelerin algılarının daha belirleyici olduğu görülmektedir. Babaların katılım düzeyleri; annelerin, babaların ebeveynlik rolüne yaptıkları yatırıma dair algıları ile ilişkiliyken, babaların kendi ebeveynlik yatırımlarına dair algılarıyla ilişkili bulunmamıştır (McBride ve ark., 2005). Babalar, kendi ebeveynlik becerileri hakkında eşlerinin olumlu düşündüğüne inandıklarında daha fazla katılım göstermektedirler (McBride ve Rane, 1998). Aynı zamanda babanın katılımında annenin beklentileri de önemli rol oynamaktadır. Babalar, eşlerinin kendilerinden, çocuklarına bakım vermelerini beklediğine inandığında, bakım verme hem babanın ebeveynlik kimliğinin bir parçası

olmakta, hem de bakım verme davranışı daha fazla meydana gelmektedir (Maurer, Pleck ve Rane, 2001).

Bazı durumlarda anneler, hakim oldukları “annelik alanında” güç kaybetmek istememek, babanın çocuk bakımı konusundaki yeterliliği ile ilgili tereddüt yaşamak gibi nedenlerle babanın katılımı konusunda olumsuz tutum sergilemektedirler (Allen ve Daly, 2007). Bu tür durumlarda babanın çocuklarının yaşamına dahil olma konusundaki girişimleri büyük ölçüde anne tarafından kontrol edilmektedir (Adamson ve ark., 2007). Araştırmacılar annenin bu davranışlarını, kapı tutma (gatekeeping) olarak adlandırmaktadırlar. Fagan ve Barnett (2003) kapı tutmayı; “babanın çocuğun yaşamına dahil olma konusundaki girişimlerini, annenin sınırlandırması ve babayı çocuğun yaşamının dışında tutması” olarak tanımlamışlardır. Allen ve Hawkins (1999) ise kapı tutmanın üç boyuttan oluştuğunu ileri sürmüşlerdir; (1) evdeki işler ile ilgili standartları belirleyerek, ev işleri ile ilgili sorumluluk alma konusunda kendini tek otorite olarak görme ve babayı bu konuda yetersiz bulma, (2) evin düzenli ve çocukların bakımlı olmasını, kimliğini doğrulayıcı bir kaynak olarak görme ve bu konuda diğer insanların ne düşündüğünü çok önemseme, (3) aile içerisindeki rollerde farklılaşma olduğunu kabul ederek, ev işleri ve çocuk bakımını kadının görev alanı olarak görme. Boyutlardan herhangi birindeki yüksek puan, diğer boyutlarda da yüksek puan almayı yordamaktadır. Annenin kapı tutucu bu davranışları, babanın katılımını olumsuz olarak etkilemektedir (Fagan ve Barnett, 2003; Gaunt, 2008).

Gaunt (2008) kapı tutan annelerin özelliklerini değerlendirmiş; bu annelerin diğer annelere göre daha düşük benlik saygısına ve eğitim düzeyine sahip olduklarını, iş yaşantılarına daha az önem verdiklerini belirtmiştir. Aynı zamanda kapı tutucu anneler, aile sorumluluklarını yüksek standartlarda yerine getirmek, iş kimliğinden çok, anne kimliğini ön planda tutmak, toplumsal cinsiyet rolleri konusunda kalıp yargılara sahip olmak, anneliğin kalitesini ailesi için yerine getirdiği görevlere göre belirlemek ve aile ile ilgili görevlerin kadınların alanı olduğuna inanmak gibi özelliklere sahiplerdir. Gaertner ve arkadaşları (2007) ise bu durumu, annenin aşırı koruyucu olması açısından değerlendirmiş; annenin yüksek oranda koruyucu bir tutuma sahip olmasının, babanın katılımıyla olumsuz olarak ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Yüksek oranda koruyucu bu anneler, aşırı koruyucu tutuma sahip olmaları sebebiyle, babaların çocuğun hayatına müdahil olma konusundaki girişimlerini ya onları eleştirerek ya da cesaretlerini kırarak engellemektedirler.

Peki babalar gerçekten çocuk bakımını konusunda yetersizler midir? Araştırmalar, babanın çocuk bakımında tecrübe kazanmak için yeterli imkana sahip olması halinde, bu konuda, anne ve babanın yeterliliği arasında bir

fark bulunmadığını göstermektedir (Lamb, 2000). Baba, çocuğunun yaşamına katılım gösterdikçe, baba-çocuk etkileşimlerinin kalitesi artmaktadır (Cerniglia ve ark., 2014). Babalar, etkili bir ebeveynlik gösterebilmek ve bağlanma geliştirebilmek için tıpkı anneler gibi zamana ve tecrübeye ihtiyaç duymaktadırlar (Fleming, Ruble, Flett ve Shaul, 1988; Hazan ve Shaver, 1987). Annenin, babanın görev alması için yeterli alan açmaması; kapı tutucu yaklaşım göstermesi, aslında anne için de zorlayıcı bir yaşama neden olmaktadır. Kapı tutucu tutuma sahip anneler, diğer annelere göre aile görevleri için daha uzun süre çalışmaktadırlar (Allen ve Hawkins, 1999). Bu tarz davranışlar ilk olarak doğum sürecinin ardından başlamaktadır. Hem anne hem de aile yakını olan diğer kadınların, doğum sonrasında gereğinden fazla bebek bakımı ile ilgili sürece müdahil olmaları, babaların bu ilişkiye katılmalarını engellemekte ve anne ile bebek ilişkisinin dışında kalmalarına neden olmaktadır. Bu durum ise babanın bebek bakımını deneyimlemesini ve bebeğiyle bağ kurmasını sekteye uğratmaktadır (Bal, 2014). Bu noktada annenin, babanın katılımını konusundaki tutumu, çocuk ile baba arasındaki ilişkide düzenleyici rol oynamaktadır. Aynı zamanda annenin çeşitli özellikleri de bu süreci etkileyebilmektedir. Örneğin Hoffman ve Moon (1999) geleneksel cinsiyet rollerine sahip olmayan, kişilerarası ilişkilerde güven algısına sahip olan ve erkeklerle karşı düşük düzeyde düşmanlık algılayan kadınların, çocuğun gelişiminde babanın katılımını daha önemli gördüklerini belirtmişlerdir.

Anneler, bebeğin bakımından sorumlu temel kişiysen, babaların bu konuda yetersiz olacaklarının düşünülmesinin arkasında, hızla değişen hormon düzeyleri nedeniyle “annelerin biyolojik olarak ebeveynlik rolünü gösterme konusunda donanımlı oldukları” düşüncesinin de yatıyor olması olasıdır. Yapılan araştırmalar, annenin hormon düzeylerinin, bebeğine gösterdiği duyarlılık ve ona bağlanma gelişimiyle ilişkili olduğunu göstermekle birlikte (ör. Eşel, 2010; Fleming, Ruble, Krieger ve Wong, 1997), hormonal değişim sadece annelere özgü gözükmemektedir. Evli ve çocuk sahibi babaların testosteron seviyesi, diğer erkeklerle göre daha düşükken (Gray, Yang ve Pope, 2006); bu düşüş doğumun hemen ardından görülmekte (Berg ve Wynne-Edwards, 2001); babanın, bebeğine yakınlığı arttıkça testosteron seviyesi düşmektedir (Gettler, McKenna, McDade, Agustin ve Kuzawa, 2012).

Tüm bunların yanı sıra, yukarıda anıldığı gibi annenin, baba ile arasındaki eş ilişkisinin niteliği de baba katılımı üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Yüksek evlilik doyumu, babanın daha fazla katılımı ile ilişkilidir (ör. Lee ve Doherty, 2007; Pedro ve ark., 2012). Eşler arasındaki yakınlık, babanın daha etkin bir ebeveynlik sunmasını desteklemektedir (Bradford ve Hawkins, 2006).

Bouchard ve Lee (2000) ise eşler arasındaki ilişkinin bir başka yönüne dikkat çekerek, bazı durumlarda baba katılımının içgüdüsel olarak meydana gelmesinden çok, eşi memnun etmek gibi bir nedenle de ortaya çıkabileceğini ileri sürmüşlerdir. Aynı zamanda anne ve babanın çocuk yetiştirme konusundaki dünya görüşleri arasındaki uyum da babanın katılımına etki etmektedir. Anne ve baba bu konuda ortak görüş paylaştıklarında, baba daha fazla katılım göstermektedir (McBride ve Rane, 1998). Arnold, O’Leary ve Edwards (1997) ise anne ve babanın, çocuk yetiştirme konusunda farklı görüşlere sahip olmaları durumunda, baba katılımının, babanın etkisiz ebeveynlik uygulamaları ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Son olarak annenin demografik özellikleri açısından bakıldığında, annenin çalışması, baba katılımını arttırabilen bir faktördür (Bonney ve ark., 1999; Linnenberg, 2012; Maume, 2011; Ögüt, 1998; Yılmazçetin, 2003). Tam tersine annenin çalışmaması durumunda, babalar çocuğun bakımını, annenin görev alanı olarak görebildikleri için katılım konusunda çok fazla istekli olmayabilmektedirler (Roopnarine ve ark., 1995). Ancak bazı araştırmacılar katılımın boyutlarında farklılık olduğunu; özellikle meşguliyet ve ulaşılabilirlik boyutlarında artış olmakla beraber, annenin çalışması durumunda, sorumluluk boyutunda çok fazla değişiklik olmadığını belirtmişlerdir (Lamb, 2000). Diğer araştırmacılar ise annenin çalışması ile babanın katılımı arasında herhangi bir ilişki bulunmadığını rapor etmişlerdir (İzci, 2013; Ünlü, 2010; Yeung ve ark., 2001). Aynı zamanda, Adamsons ve arkadaşları (2007) annenin çalışması durumunda, babanın katılım miktarı açısından bir farklılık bulunmamakla birlikte, daha az duyarlılık gösterme ve destekleyici olma gibi katılımın kalitesinin düştüğünü ileri sürmüşlerdir.

Çocuğa İlişkin Faktörler. Araştırmacılar, çocuğun cinsiyetinin babanın katılımı üzerinde belirleyici rol oynayabildiğine dikkat çekmişlerdir. Babalar, kız çocuklarına göre, erkek çocuklarının yaşamlarına daha fazla katılım göstermektedir (Aldous ve ark., 1998; Harris ve Morgan, 1991; Ivrendi ve Işıkoğlu, 2010; Lamb, 2000). Aynı zamanda cinsiyet, babanın çocuğu ile gerçekleştirdiği faaliyet türünde de rol oynamakta; babalar, erkek çocuklarıyla daha fazla oranda bilgisayar oyunu oynama, banyo yaptırma gibi fiziksel nitelikte aktiviteler yürütmeyi tercih ederken; kız çocuklarıyla daha fazla oranda sözel etkileşim kurarak, sosyal ve bilişsel nitelikteki etkinliklere katılmaktadırlar (Lindsey, Mize ve Pettit, 1997; Ögüt, 1998; Ünüvar, 2008). Diğer araştırmacılar ise cinsiyetler arasında babanın katılımı açısından herhangi bir farklılık olmadığını belirtmişlerdir (Dubowitz ve ark., 2001; İzci, 2013; Roopnarine ve ark., 1995; Sımsıkı ve Şendil, 2014). Cinsiyetin yanı sıra çocuğun yaşının da babanın katılımıyla ilişkisi

değerlendirildiğinde, bazı araştırma bulguları, çocuğun yaşının küçük olmasının, babanın katılım oranını arttırdığına işaret ederken (De Luccie, 1995; Gracia, 2014; Ishii-Kuntz ve ark., 2004; Ögüt, 1998; Rienks ve ark., 2011), diğer araştırmalarda ise çocuğun yaşı ile babanın katılımı arasında bir ilişki olmadığı rapor edilmiştir (Bruce ve Fox, 1999; Kennedy ve ark., 2015; Ünlü, 2010). Çocuk sayısı da babanın katılımı ile ilişkilidir. Tek çocuğu olan babalar, diğer babalara göre daha yüksek katılım düzeyine sahiptirler. Çocuk sayısı arttıkça, babanın her bir çocuk için ayırdığı süre de azalmaktadır. Bu nedenle kardeş sayısı, babanın çocukla doğrudan meşgul olma süresiyle olumsuz olarak ilişkilidir (Beets ve Foley, 2008; İzci, 2013; Sımsıkı ve Şendil, 2014; Yeung ve ark., 2001).

Çocuğun mizacı ve davranışsal özellikleri de baba katılımı ile ilişkili gözükmektedir. Çocuğun olumlu nitelikteki davranışları daha fazla baba katılımına katkı sağlarken, zor mizaç özellikleri, baba katılımını olumsuz etkilemektedir (Manlove ve Vernon-Feagans, 2002; Pleck, 2007; Volling ve Belsky, 1991). Bu durumun olası bir nedeni, babanın çocuklarıyla etkileşim kurmakta zorlanması olabilir. Bu görüşle paralel, McBride ve arkadaşları (2002) da düşük oranda sosyal özelliklere sahip olmanın, düşük baba katılımı ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Bazı araştırmacılar ise mizacın, baba katılımı üzerinde doğrudan değil, dolaylı bir etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bu kapsamda ilk ölçüm zamanında bebeğin zor mizacının baba katılımı üzerinde bir etkisi bulunmamıştır. Ancak zor mizaç, evlilik doyumunu olumsuz olarak etkilerken, düşük evlilik doyumu, altı ay sonraki düşük baba katılımını yordamıştır (Mehall ve ark., 2009). Tam tersine, Downer ve Mendez (2005) ise çocuğun olumsuz duygusal özelliklere sahip olmasının, daha yüksek baba katılımı ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmacılar, özellikle okul öncesi yıllarda, annelerin zor mizaçlı çocuklarının bakımında eşlerinin desteğine daha fazla ihtiyaç duymalarının bu etkiyi yaratmış olabileceğini ileri sürmüşlerdir.

Boşanma Durumunda Babanın Katılımı

Babanın çocukla birlikte yaşıyor olması, baba katılımını kolaylaştırırken, buna karşın anne-babanın ayrılması, babanın katılımını tehdit etmektedir (Amato ve Gilbreath, 1999; Downer ve Mendez, 2005). Aynı yaşama, babanın da ebeveynlik kimliğine zarar vermekte; ayrı yaşayan babalar, ebeveynliklerinden daha az doyum almakta ve kendilerini ebeveynlik rolünde daha az yeterli hissetmektedirler (Minton ve Pasley, 1996). Bununla birlikte, boşanmadan ziyade birlikte yaşayan ailelerde olduğu gibi baba, anne ve çocuğa ilişkin çeşitli faktörler, babanın katılım düzeyinde ve etkililiğinde daha belirleyici rol oynuyor gibi gözükmektedir.

Babalar açısından bakıldığında; daha yüksek gelire sahip olan ve ayrı yaşayan babalar, çocuklarının yaşamına daha fazla katılım göstermektedir (Perry, 2009). Kendi kimliğini tanımlamada büyük ölçüde babalık rolünü kullanan; çocuğunu eğlendirmekten çok, onu yetiştirme konusunda rolü olduğuna inanan babalar, daha fazla katılım göstermektedirler (Stone ve McKenry, 1998). Babanın çocukla aynı şehirde yaşaması da katılımı olumlu olarak desteklemektedir (Greene ve Moore, 2000). Anne ile ilişkili özelliklere bakıldığında, annenin yeniden evlenmesi, baba katılımını olumsuz etkilerken (Seltzer ve Bianchi, 1988), anne, çalışması durumunda daha fazla desteğe ihtiyaç duyduğu için, annenin çalışma statüde olması, ayrı yaşayan babanın katılımını arttırmaktadır (Jackson, 1999). Annenin bireysel özelliklerinin yanı sıra anne ile baba arasındaki ilişki de baba katılımını belirleyebilmektedir. Baba ile anne arasında olumlu bir ilişkinin olması (Kalil ve Ziol-Guest, 2005) ve ayrıldıkları eşlerinden yüksek düzey destek algılamaları (Perry, 2009) ayrı yaşayan babaların katılımını arttırmaktadır. Anne ve baba arasında yüksek düzey çatışma olması durumunda ise baba katılımı gösterse bile, çocuk açısından bir yararı bulunmamaktadır (Cabrera ve ark., 2000). Aynı zamanda anne, anneanne ile yaşıyorsa ve anneannenin, anneye sunduğu sosyal destek yüksekse (Kalil ve Ziol-Guest, 2005); çocuğun annenin aile çevresiyle yakın ilişkileri varsa (Perry, 2009) babanın katılım oranı düşmektedir. Sano (2007) ise özellikle babaanne olmak üzere, babanın ailesinin, baba ile çocuğun daha fazla etkileşim kurması konusunda olumlu rol oynadıklarını belirtmiştir. Hawkins, Amato ve King (2007) ayrı yaşayan babalar ve çocuklarının ilişkilerini, çocukların özellikleri açısından değerlendirmiş; ayrı yaşayan babaların, çocukları daha az davranış problemi gösterdiklerinde, daha olumlu duygu durumuna sahip olduklarında ve okulda daha başarılı olduklarında daha fazla katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir. Stone ve McKenry (1998) ise ayrı yaşayan babanın, çocukla iyi bir ilişkiye sahip olması durumunda daha fazla katılım gösterdiğini ortaya koymuşlardır.

Baba katılımının, çocuk üzerindeki yararı sadece bir arada yaşayan aileler için değil, ayrı yaşayan aileler için de ilgili literatürde çok sayıda araştırma ile ortaya konmuştur. Ayrı yaşayan babaların çocuklarının yaşantısına katılımının ve çocuklarıyla yakın bir ilişkiye sahip olmalarının, çocuklarda *hem içselleştirilmiş hem de dışsallaştırılmış daha az davranış problemi* (Amato ve Gilbreath, 1999; Jackson, 1999; Mitchell, Booth ve King, 2009), *daha az suçluluk* (Coley ve Medeiros, 2007), *daha iyi bilişsel gelişim* (Greene ve Moore, 2000), *daha yüksek akademik başarı* (Hawkins ve ark., 2007; King, 1994), *arkadaş grubunda popüler olma* (Bronstein, Stoll, Clauson, Abrams ve Briones, 1994), *daha fazla iyilik hali* (Greene ve Moore, 2000), *daha sağlıklı yaşam*

alışkanlıkları (Stewart ve Menning, 2009) ile ilişkili olduğu ortaya konmuştur. Ancak bu katılımın ne kadar sık meydana gelmesinden öte, ne kadar kaliteli bir katılım olduğu daha önemlidir. Etkileşimler sırasındaki duygusal ortam, katılımın olumlu sonuçları olup olmayacağında belirleyici rol oynamaktadır (Adamsons ve Johnson, 2013).

Ayrılma durumunda baba katılımının ebeveynler üzerindeki sonuçlarına bakıldığında ise sonuçlar ilgi çekicidir. Bu durumda baba katılımı, annelerde daha az stres (Kalil ve Ziol-Guest, 2005) ve depresyon görülmesi (Jackson, 1999) ile ilişkiliyken, babalarda ise daha fazla oranda depresyonla ilişkili olduğu bulunmuştur (Kotila ve Dush, 2013). Slade (2013) ise baba ile çocuğun bir araya gelmesinin ne kadar düzenli olduğuna dikkat çekmiş; babanın çocuğuyla rastgele bağlantı kurmasının, annelerde daha fazla depresyon görülmesi ile ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Baba Katılımına İlişkin Müdahale Çalışmaları ve Sonuçları

Yapılan çalışmalar; babaların; ebeveynlik becerileri, iletişim, başa çıkma, problem çözme gibi konularda eğitim programlarına katılmalarının, çocuklarının yaşamlarına katılım oranlarını artırdığını (Rienks ve ark., 2011) ve babaların bu programlara katılmalarının, çocuklarında daha az davranış problemi görülmesi (Braver, Griffin ve Cookston, 2005) ve daha iyi akademik beceriler (Fagan ve Iglesias, 1999) ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Lundahl, Tollefson, Risser ve Lovejoy (2007) babaların da dahil edildiği ebeveyn eğitim programlarının sonuçlarını değerlendirdikleri meta-analiz çalışmalarında, babaların, ebeveynlik konusunda eğitim almalarının, hem babaların ebeveynlik uygulamaları hem de çocuklarının gelişimi üzerinde olumlu sonuçlar sağlamakla birlikte; bu etkinin annelerdekine göre daha düşük olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte bu tür bir eğitimle babanın katılımını artırma, eşler arasındaki uyuma da önemli katkılar sağlamaktadır (Rienks ve ark., 2011).

Eğitim programları, babaların etkili ebeveynlik sunmaları ve çocuklarının yaşamlarına daha fazla katılmaları konusunda yararlı sonuçlar sağlasa da babaların eğitim programlarına katılmaları ve katılımında devamlılığının sağlanması halen önemli bir sorundur (Caldera, 2004). Aslında babalık uygulamaları ile ilgili eğitime daha fazla ihtiyaç duyan babalar, genellikle eğitimlere dahil edilmelerinde zorluk yaşanan babalardır (Roggman ve ark., 2002). Bu kapsamda babalara ulaşım oranının artırılması ve konuyla ilgili bilgilerin sunulmasında elektronik posta ve internet sitelerinin kullanılması yararlı sonuçlar verebilmektedir (Wilson ve Prior, 2011). Ebeveyn eğitim programlarının idealler sunmak yerine,

babaların gerçekte neye ihtiyacı olduğu konusunda daha duyarlı olması da önemlidir (Lundahl ve ark., 2007). Örneğin, Freeman ve arkadaşları (2008), babalara, çocuklarıyla zaman geçirmelerini engelleyen faktörleri sorduklarında, babaların en sıklıkla verdikleri cevaplar sırasıyla zaman ve iş programı, enerji ve kaynakların yetersiz oluşu ve annelerin kapı tutucu tutumu olduğunu belirtmişlerdir. Bu kapsamda babalara yönelik programlara çocuklarıyla kısıtlı zamanlarda nitelikli zaman geçirme yöntemleri, annelerin kapı tutucu tutumuyla başa çıkma ve ilişki yönetimi gibi konuların dahil edilmesi, babaların ilgisini çekmesi açısından yararlı olabilir. Aynı zamanda babaların uzun çalışma saatlerine sahip olmaları, bu tarz programlara katılmalarını olumsuz etkilemektedir (Roggman ve ark., 2002). Bu nedenle eğitimlerin mesai saatleri içerisinde verilmesi yerine, hafta sonları uygun zaman dilimlerinde verilmesinin katılımı artırması olasıdır.

Babaların katılım düzeyini arttırmada yalnızca, babalara danışmanlık sunulması yerine, annelerin, çocuklarının gelişiminde babaların rolünü önemli görmelerine ilişkin algıları, babaların katılımında düzenleyici rol oynadığı için annelerin bu konudaki inançlarının da ele alınması yararlı sonuçlar verebilir (McBride ve ark., 2005). Bu kapsamda babaların katılmalarının artırılması amacıyla doğrudan babaların eğitim çalışmalarına dahil edilmelerinin yanı sıra, annelere de babaların katılımı ve çocuk bakım becerilerinin yeterli olabileceğine yönelik olumlu tutuma sahip olmaları konusunda eğitim verilmesi önemlidir.

Babaların katılımını desteklemek üzere eğitim verilmesinin yararı, araştırmalarla ortaya konmakla birlikte, göz önünde bulundurulması gereken önemli bir konu, babaların katılım konusunda eğitim almaları için ideal bir zaman olup olmadığıdır. Hwang ve Lamb (1997) bebeklik döneminden ilkökula kadar farklı zamanlarda baba katılım oranlarını incelemişler ve katılım oranlarında, bebeklikten orta çocukluğa bir süreklilik olduğunu bulmuşlardır. Bebeklik dönemindeki katılım, daha sonraki tüm katılım oranları ile ilişkiliyken, diğer zamanlardaki ölçümler arasında tutarlı bir süreklilik bulunmamıştır. Yapılan diğer çalışmalarda da baba katılım düzeyi açısından zaman içinde bir tutarlılık olduğu görülmüştür (Aldous ve ark., 1998; Gaertner ve ark., 2007). Bu kapsamda baba katılımı konusunda yapılacak müdahale çalışmalarının bebeklik döneminde, hatta doğum öncesinde verilmesi, ilk zamanlarda bu bağın kurularak, daha sonrasında da devam etmesi için önemli gözükmektedir. Babanın, doğum öncesindeki katılımı, doğum sonrasında babalık rolünü benimsemesini desteklemekte ve doğum sonrasındaki katılım oranlarını arttırmaktadır (Cabrera ve Bradley, 2012; Cabrera, Fagan ve Farris, 2008).

Sonuç

Geçmişten günümüze cinsiyet rollerindeki tarihsel dönüşümlere bakıldığında, geçmiş yıllarda çocuk bakımı ve çocukla ilgilenilmesi, annelerin görev alanı olarak düşünülürken, günümüzde artık bu anlayış terk edilerek, babaların da çocuk gelişiminde son derece önemli bir yere sahip oldukları, farklı birçok toplumda giderek kabul görmeye başlamıştır. Babalar, artık çocuklarıyla sadece oyun oynamamakta; saçlarını taramakta, tırnaklarını kesmekte; hangi kurslara gidebileceğini ya da uygun doktoru araştırmaktadırlar (Beitel ve Parke, 1998; Kwok ve Li, 2015; Lamb, 2000).

Yapılan çalışmalarda, baba katılımının çocuğun gelişiminde, davranış problemlerinden fiziksel aktivite düzeyine farklı birçok alanda olumlu katkılar sağladığı, bu katkının yetişkinlik döneminde de devam ettiği gösterilmiştir (ör. Allen ve Daly, 2007; Sarkadi ve ark., 2008; Trost ve ark., 2001). Aynı zamanda babanın katılımı sadece çocuğun gelişimi açısından önem kazanmamakta; babanın kendi yaşamı ve eşyle ilişkisini de olumlu etkilemektedir. Bu babalar daha fazla iyilik haline sahipken, evlilik doyumları daha yüksek ve boşanmaları daha az olasıdır (Eggebeen ve Knoester, 2001; Kotila ve Dush, 2013; Lee ve Doherty, 2007; Sigle-Rushton, 2010).

Yüksek gelir ve eğitim düzeyi, esnek çalışma saatleri gibi çeşitli sosyodemografik özellikler, babanın katılımını desteklerken (Ahmeduzzaman ve Roopnarine, 1992, Cabrera ve ark., 2000); eşitlikçi cinsiyet rolüne sahip olma, babalık konusunda kendini yeterli hissetme gibi çeşitli kişisel özellikler de katılım düzeyini açıklamaktadır (Bonney ve ark., 1999; Fagan ve Barnett, 2003). Baba katılımı sadece baba ile ilişkili bir durum olmaktan ziyade, hem anne hem de çocuğun çeşitli özellikleriyle ilişkili gözükmektedir. Anneler, babaların ebeveynliği üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir. Annenin, babanın katılımına dair memnuniyeti ve desteği, babanın daha fazla oranda katılmasına yardımcı olmaktadır (Bouchard ve Lee, 2000; De Luccie, 1995). Aynı zamanda yapılan çalışmalar, çocuğun yaşı ve cinsiyeti gibi demografik özelliklerinin yanı sıra (Aldous ve ark., 1998; Rienks ve ark., 2011), mizaç ve davranışsal özelliklerinin de babanın katılımında etkili olduğuna işaret etmektedir (Manlove ve Vernon-Feagans, 2002; Pleck, 2007).

Sonuç olarak, baba katılımına ilişkin literatür, Belsky'nin (1984) aile alt sistemlerine ilişkin süreç modelini güçlü bir şekilde doğrulamaktadır. Babanın katılımı, annenin ebeveynliğini (ör. Tessier ve ark., 2009) ve eşyle ilişkisini etkilerken (ör. De Luccie, 1995); annenin ebeveynlik algıları (ör. Gaunt, 2008) ve eşine karşı tutumu (ör. Downer ve Mendez, 2005) da babanın katılımını etkilemektedir. Aynı zamanda çocuğa ilişkin cinsiyet, mizaç gibi çeşitli statik ve dinamik unsurlar da bu süreç-

te rol oynamaktadır (ör. Lamb, 2000; Pleck, 2007). Bu kapsamda bu alanlardaki çalışmaların ayrı ayrı ele alınmak yerine, mümkün olması halinde anne-baba-çocuk üçgenini kapsayacak şekilde ele alınmasının daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

Çok sayıda araştırma ile babaların çocuk gelişimindeki önemi ortaya konya da ve annelerin çocuğun sosyalleşmesinden sorumlu birincil aktör olmadıkları, giderek daha fazla oranda anlaşılabilir da halen, babaların katılımının, en az anne kadar zorunlu olduğu konusunda yerleşik bir algı bulunmamaktadır (Wilson ve Prior, 2011). Bu kapsamda bilim insanlarının bu alanda daha fazla araştırma yürütmesi ve müdahale programları geliştirilmesi oldukça değerli olmakla birlikte, politika yapıcılara da önemli görevler düşmektedir. Özellikle İskandinav ülkelerinde olduğu gibi bebeklik döneminde babalara esnek çalışma saatleri gibi uygulamalar getirilmesi babaların katılımını arttırmada güçlü sosyal değişimler sağlayabilir.

Kaynaklar

- Adamsons, K. ve Johnson, S. K. (2013). An updated and expanded meta-analysis of nonresident fathering and child well-being. *Journal of Family Psychology, 27*, 589-599.
- Adamsons, K., O'Brien, M. ve Pasley, K. (2007). An ecological approach to father involvement in biological and stepfather families. *Fathering, 5*, 129-147.
- Ahmeduzzaman, M. ve Roopnarine, J. L. (1992). Socio-demographic factors, functioning style, social support, and fathers' involvement with preschoolers in African-American families. *Journal of Marriage and the Family, 54*, 699-707.
- Aldous, J., Mulligan, G. M. ve Bjarnason, T. (1998). Fathering over time: What makes the difference? *Journal of Marriage and the Family, 60*, 809-820.
- Allen, S. M., ve Daly, K. (2007). The effects of father involvement: an updated research summary of the evidence. Guelph, ON: University of Guelph, Center for Families, Work & Well-Being. http://www.fira.ca/cms/documents/29/Effects_of_Father_Involvement.pdf. 29 Kasım 2014 tarihinde erişildi.
- Allen, S. M. ve Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family, 61*, 199-212.
- Allgood, S. M., Beckert, T. E. ve Peterson, C. (2012). The role of father involvement in the perceived psychological well-being of young adult daughters: A retrospective study. *North American Journal of Psychology, 14*, 95-110.

- Almeida, D. M. ve Galambos, N. L. (1991). Examining father involvement and the quality of father-adolescent relations. *Journal of Research on Adolescence, 1*, 155-172.
- Amato, P. R. ve Gilbreth, J. G. (1999). Nonresident fathers and children's well-being: A meta-analysis. *Journal of Marriage and the Family, 61*, 557-573.
- Arnold, E. H., O'Leary, S. G. ve Edwards, G. H. (1997). Father involvement and self-reported parenting of children with attention deficit-hyperactivity disorder. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 65*, 337-342.
- Avaz, S. (2011). The influence of perceived maternal rejection, perceived paternal rejection and father involvement on young women's psychological adjustment and depression. Unpublished Master Thesis. İstanbul Bilgi University, İstanbul.
- Bal, S. (2014). İlk kez babalık deneyimi yaşayan erkeklerin bebek bakımına katılmaya ilişkin görüşleri ve bakıma katılma durumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Barnard-Brak, L., To, Y. M., Davis, T. N. ve Thomson, D. (2011). Father residency and symptoms of ADHD: adult male involvement as a mediator. *Early Child Development and Care, 181*, 649-663.
- Baruch, G. K. ve Barnett, R. C. (1981). Fathers' participation in the care of their preschool children. *Sex Roles, 7*, 1043-1055.
- Beets, M. W. ve Foley, J. T. (2008). Association of father involvement and neighborhood quality with kindergarten children's physical activity: A multilevel structural equation model. *American Journal of Health Promotion, 22*, 195-203.
- Beitel, A. H. ve Parke, R. D. (1998). Paternal involvement in infancy: The role of maternal and paternal attitudes. *Journal of Family Psychology, 12*, 268-288.
- Belsky, J. (1981). Early human experience: A family perspective. *Developmental Psychology, 17*, 3-23.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting: A process model. *Child Development, 55*, 83-96.
- Berg, S. J. ve Wynne-Edwards, K. E. (2001). Changes in testosterone, cortisol, and estradiol levels in men becoming fathers. *Mayo Clinic Proceedings, 76*, 582-592.
- Berkiten, A. (1999). Babaların gebelik ve doğum sürecine ilişkin beklenti ve katılımlarının anneler ve babalar tarafından değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Bianchi, S. M. ve Milkie, M. A. (2010). Work and family research in the first decade of the 21st century. *Journal of Marriage and Family, 72*, 705-725.
- Bonney, J. F., Kelley, M. L. ve Levant, R. F. (1999). A model of fathers' behavioral involvement in child care in dual-earner families. *Journal of Family Psychology, 13*, 401-415.
- Bouchard, G. ve Lee, C. M. (2000). The marital context for father involvement with their preschool children. *Journal of Prevention & Intervention in the Community, 20*, 37-53.
- Boyce, W. T., Essex, M. J., Alkon, A., Goldsmith, H. H., Kraemer, H. C. ve Kupfer, D. J. (2006). Early father involvement moderates biobehavioral susceptibility to mental health problems in middle childhood. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 45*, 1510-1520.
- Bradford, K. ve Hawkins, A. J. (2006). Learning competent fathering: A longitudinal analysis of marital intimacy and fathering. *Fathering, 4*, 215-234.
- Braver, S. L., Griffin, W. A. ve Cookston, J. T. (2005). Prevention programs for divorced nonresident fathers. *Family Court Review, 43*, 81-96.
- Bronstein, P., Stoll, M. F., Clauson, J., Abrams, C. L. ve Briones, M. (1994). Fathering after separation or divorce: Factors predicting children's adjustment. *Family Relations, 43*, 469-479.
- Bronte-Tinkew, J., Moore, K. A., Matthews, G. ve Carrano, J. (2007). Symptoms of major depression in a sample of fathers of infants: Sociodemographic correlates and links to father involvement. *Journal of Family Issues, 28*, 61-99.
- Bruce, C. ve Fox, G. L. (1999). Accounting for patterns of father involvement: Age of child, father-child coresidence and father role salience. *Sociological Inquiry, 69*, 458-476.
- Bzostek, S. H. (2008). Social fathers and child well-being. *Journal of Marriage and Family, 70*, 950-961.
- Cabrera, N. J. ve Bradley, R. H. (2012). Latino fathers and their children. *Child Development Perspectives, 6*, 232-238.
- Cabrera, N. J., Fagan, J. ve Farrie, D. (2008). Explaining the long reach of fathers' prenatal involvement on later paternal engagement. *Journal of Marriage and the Family, 70*, 1094-1107.
- Cabrera, N. J., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R.H.I, Hofferth, S. ve Lamb, M. E. (2000). Fatherhood in the twenty-first century. *Child Development, 71*, 127-136.
- Caldera, Y. M. (2004). Paternal involvement and infant-father attachment: A q-set study. *Fathering, 2*, 191-210.
- Cerniglia, Cimino, S. ve Ballarotto, G. (2014). Mother-child and father-child interaction with their 24-month-old children during feeding, considering paternal involvement and the child's temperament

- in a community sample. *Infant Mental Health Journal*, 35, 473-481.
- Coiro, M. J. ve Emery, R. E. (1998). Do marriage problems affect fathering more than mothering? A quantitative and qualitative review. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 1, 23-40.
- Coley, R. L. ve Medeiros, B. L. (2007). Reciprocal longitudinal relations between nonresident father involvement and adolescent delinquency. *Child Development*, 78, 132 – 147.
- Cook, J. L., Jones, R. M., Dick, A. J. ve Singh, A. (2005). Revisiting men's role in father involvement: The importance of personal expectations. *Fathering*, 3, 165-178.
- Cooney, T. M., Pedersen, F. A., Indelicato, S. ve Palkovitz, R. (1993). Timing of fatherhood: Is "on time" optimal? *Journal of Marriage and the Family*, 55, 205-215.
- Cowan, P. A., Cohn, D. A., Cowan, C. P. ve Pearson, J. L. (1996). Parents' attachment histories and children's externalizing and internalizing behaviors: Exploring family systems models of linkage. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64, 53-63.
- Craig, L. (2006). Does father care mean fathers share? A comparison of how mothers and fathers in intact families spend time with children. *Gender & Society*, 20, 259-281.
- Çağlayan, F. A. (1989). Üç-altı yaş grubundaki çocukların, baba yoksunluğunda ve yokluğunda gösterdikleri davranış bozukluklarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çatıkkaş, K. T. (2008). Okul öncesi eğitime babaların katılım düzeyleri ile ilgili değişkenlerin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çıldır, G., Karakoç, A. ve Karaca, S. (2014). Babaların bebek bakımına katılımının değerlendirilmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, 10, 1-15.
- Datta Gupta, N., Smith, N. ve Verner, M. (2008) Childcare and parental leave in the Nordic countries: A model to aspire to?, *Review of Economics of the Household*, 6, 65-89.
- De Luccie, M. F. (1995). Mothers as gatekeepers: A model of maternal mediators of father involvement. *Journal of Genetic Psychology*, 156, 115-131.
- Downer, J. T. ve Mendez, J. L. (2005) African American father involvement and preschool children's school readiness. *Early Education and Development*, 16, 317-340.
- Dubowitz, H., Black, M. M., Cox, C. E., Kerr, M. A., Litrownik, A. J., Radhakrishna, A. ve diğer. (2001). Father involvement and children's functioning at age 6 years: A multisite study. *Child Maltreatment*, 6, 300-309.
- Duran, A. (2010). Erkeksi rollerin baba katılımı ile ilişkisinin araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Durrett, M. E., Richards, P., Otaki, M., Pennebaker, J. W. ve Nyquist, L. (1986). Mother's involvement with infant and her perception of spousal support, Japan and America. *Journal of Marriage and the Family*, 48, 187-194.
- Eggebeen, D. J. ve Knoester, C. (2001). Does fatherhood matter for men? *Journal of Marriage and Family*, 63, 381-393.
- Eker, F. (1994). Babaların çocuk bakımı ve ev işlerine katılım düzeyleri ve belirleyicileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.
- Elliott, M. (1996). Impact of work, family, and welfare receipt on women's self-esteem in young adulthood. *Social Psychology Quarterly*, 59, 80-95.
- Eşel, E. (2010). Anneliğin nörobiyolojisi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21, 68-78.
- Evans, C. (1997). Turkish fathers attitudes to and involvement their fathering role. Unpublished Master Thesis. Boğaziçi University, İstanbul.
- Fagan, J. ve Barnett, M. (2003). The relationship between maternal gatekeeping, paternal competence, mothers' attitudes about the father role, and father involvement. *Journal of Family Issues*, 24, 1020-1043.
- Fagan, J. ve Iglesias, A. (1999). Father involvement program effects on fathers, father figures, and their head start children: A quasi-experimental study. *Early Childhood Research Quarterly*, 14, 243-269.
- Feldman, R., Greenbaum, C. W., Mayes, L.C. ve Erlich, S. H. (1997). Change in mother-infant interactive behavior: Relations to change in the mother, the infant, and the social context. *Infant Behavior and Development*, 20, 151-163.
- Field, T. M., Hossain, Z. ve Malphurs, J. (1999). "Depressed" fathers' interactions with their infants. *Infant Mental Health Journal*, 20, 322-332.
- Finley, G. E. ve Schwartz, S. J. (2004). The father involvement and nurturant fathering scales: Retrospective measures for adolescent and adult children. *Educational and Psychological Measurement*, 64, 143-164.
- Fleming, A. S., Ruble, D. N., Flett, G. L. ve Shaul, D. L. (1988). Postpartum adjustment in first-time mothers: Relations between mood, maternal attitudes, and mother-infant interactions. *Developmental Psychology*, 24, 71-81.
- Fleming, A. S., Ruble, D., Krieger, H. ve Wong, P. Y.

- (1997). Hormonal and experiential correlates of maternal responsiveness during pregnancy and the puerperium in human mothers. *Hormones and Behavior*, 31, 145–158.
- Flouri, E. (2007). Fathering and adolescents' psychological adjustment: the role of fathers' involvement, residence and biology status. *Child: Care, Health and Development*, 34, 152–161.
- Flouri, E. ve Buchanan, A. (2002). Life satisfaction in teenage boys: The moderating role of father involvement and bullying. *Aggressive Behavior*, 28, 126-133.
- Flouri, E. ve Buchanan, A. (2003). The role of father involvement and mother involvement in adolescents' psychological well-being. *British Journal of Social Work*, 33, 399-406.
- Flouri, E. ve Buchanan, A. (2004a). Childhood families of homeless and poor adults in Britain: A prospective study. *Journal of Economic Psychology*, 25, 1-14.
- Flouri, E. ve Buchanan, A. (2004b). Early father's and mother's involvement and child's later educational outcomes. *British Journal of Educational Psychology*, 74, 141-153.
- Frascarolo, F. (2004). Paternal involvement in child caregiving and infant sociability. *Infant Mental Health Journal*, 25, 509–521.
- Freeman, H., Newland, L. A. ve Coyl, D. D. (2008) Father beliefs as a mediator between contextual barriers and father involvement. *Early Child Development and Care*, 178, 803-819.
- Gaertner, B. M., Spinrad, T. L., Eisenberg, N. ve Greving, K. A. (2007). Parental childrearing attitudes as correlates of father involvement during infancy. *Journal of Marriage and Family*, 69, 962-976.
- Gaunt, R. (2008). Maternal gatekeeping: Antecedents and consequences. *Journal of Family Issues*, 29, 373-395.
- Gettler, L. T., McKenna, J. J., McDade, T. W., Agustín, S. S. ve Kuzawa, C. W. (2012). Does co-sleeping contribute to lower testosterone levels in fathers? Evidence from the Philippines. *PLoS One* 7, e41559. <http://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0041559>. 3 Haziran 2016 tarihinde erişildi.
- Goodman, J. H. (2008). Influences of maternal postpartum depression on fathers and on father–infant interaction. *Infant Mental Health Journal*, 29, 624–643.
- Gracia, P. (2014). Fathers' child care involvement and children's age in Spain: A time use study on differences by education and mothers' employment. *European Sociological Review*, 30, 137-150.
- Gray, P. B., Yang, C. J. ve Pope, H. G. (2006). Fathers have lower salivary testosterone levels than unmarried men and married non-fathers in Beijing, China. *Proceedings of the Royal Society B*, 273, 333–339.
- Greene, A. D. ve Moore, K. A. (2000) Nonresident father involvement and child well-being among young children in families on welfare. *Marriage & Family Review*, 29, 159-180.
- Gregory, A. ve Milner, S. (2008). Fatherhood regimes and father involvement in France and the UK. *Work & Family*, 11, 61-84.
- Gregory, A. ve Milner, S. (2011). What is “new” about fatherhood?: The social construction of fatherhood in France and the UK. *Men and Masculinities*, 14, 588–606.
- Grolnick, W. S., Ryan, R. M. ve Deci, E. L. (1991). Inner resources for school achievement: Motivational mediators of children's perceptions of their parents. *Journal of Educational Psychology*, 83, 508-517.
- Gürşimşek, I., Kefi, S. ve Gırgın, G. (2007). Okulöncesi eğitime babaların katılım düzeyi ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 181-191.
- Harris, K. M., Furstenbeg, F. F. ve Marmer, J. K. (1998). Paternal involvement with adolescents in intact families: The influence of fathers over the life course. *Demography*, 35, 201-216.
- Harris, K. M. ve Morgan, S. P. (1991). Fathers, sons, and daughters: Differential paternal involvement in parenting. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 531-544.
- Hawkins, D. N., Amato, P. R. ve King, V. (2007). Nonresident father involvement and adolescent well-being: Father effects or child effects? *American Sociological Review*, 72, 990–1010.
- Hawkins, A. J. ve Belsky, J. (1989). The role of father involvement in personality change in men across the transition to parenthood. *Family Relations*, 38, 378-384.
- Hazan, C. ve Shaver, P.R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Henley, K. ve Pasley, K. (2005). Conditions affecting the association between father identity and father involvement. *Fathering*, 3, 59-80.
- Hernandez, D. C. ve Coley, R. L. (2007). Measuring father involvement within low-income families: Who is a reliable and valid reporter? *Parenting*, 7, 69-97.
- Ho, H. Z., Chen, W. W., Tran, C. N. ve Ko, C. T. (2010). Parental involvement in Taiwanese families: Father-mother differences. *Childhood Education*, 86, 376-381.

- Hoffman, C. D. ve Moon, M. (1999). Women's characteristics and gender role attitudes: Support for father involvement with children. *The Journal of Genetic Psychology, 160*, 411-418.
- Hook, J. L. ve Wolfe, C. M. (2012). New fathers? Residential fathers' time with children in four countries. *Journal of Family Issues, 33*, 415-450.
- Huerta, M. C., Adema, W., Baxter, J., Han, W. J., Lausten, M., Lee, R. ve diğer. (2013). Fathers' leave, fathers' involvement and child development: Are they related? Evidence from four OECD countries", OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 140, OECD Publishing.
- Hwang, C. P. ve Lamb, M. E. (1997). Father involvement in Sweden: A longitudinal study of its stability and correlates. *International Journal Of Behavioral Development, 21*, 621-632.
- Ishii-Kuntz, M., Makino, K., Kato, K. ve Tsuchiya, M. (2004). Japanese fathers of preschoolers and their involvement in child care. *Journal of Marriage and Family, 66*, 779-791.
- Ivrendi, A. ve Işıkoğlu, N. (2010). A Turkish view on fathers' involvement in children's play. *Early Childhood Education Journal, 37*, 519-526.
- İnci, M. A. (2014). Baba tutumlarının anasınıfları ve ilköğretim birinci sınıfa devam eden çocukların sosyal beceri gelişimlerine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- İzci, B. (2013). An exploratory study of Turkish fathers' involvement in the lives of their preschool aged children. Unpublished master thesis. Florida State University, USA.
- Jackson, A. P. (1999). The effects of nonresident father involvement on single black mothers and their young children. *Social Work, 44*, 156-166.
- Jayson, S. (2012). Being a dad could really alter men's behaviors. *USA Today*, Jun 14.
- Jia, R. ve Schoppe-Sullivan, S. J. (2011). Relations between coparenting and father involvement in families with preschool aged children. *Developmental Psychology, 47*, 106-118.
- Kalil, A., Ziol-Guest, K.M. ve Coley, R.L. (2005). Perceptions of father involvement patterns in teenage-mother families: Predictors and links to mothers' psychological adjustment. *Family Relations, 54*, 197-211.
- Kalmijn, M. (1999). Father involvement in childrearing and the perceived stability of marriage. *Journal of Marriage and the Family, 61*, 409-421.
- Kennedy, M., Betts, L., Dunn, T., Sonuga-Barke, E. ve Underwood, J. (2015). Applying Pleck's model of paternal involvement to the study of preschool attachment quality: A proof of concept study. *Early Child Development and Care, 185*, 601-613.
- King, V. (1994). Variations in the consequences of non-resident father involvement for children's well-being. *Journal of Marriage and the Family, 56*, 963-972.
- Kocayörük, E. (2012). Öz-belirleme kuramı açısından ergenlerin anne baba algısı ile duygusal iyi oluşları arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4*, 24-37.
- Kocayörük, E. ve Hatipoğlu-Sümer, Z. (2009). The effects of father involvement training on family functioning and adolescents' peer relations. *Journal of Theory and Practice in Education, 5*, 3-17.
- Kotila, L. E. ve Dush, C. M. (2013). Involvement with children and low-income fathers' psychological well-being. *Fathering, 11*, 306-326.
- Kuruçırak, Ş. (2010). 4-12 aylık bebeği olan babaların, babalık rolü algısı ile bebek bakımına katılımı arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Kuzucu, Y. ve Özdemir, Y. (2013). Ergen ruh sağlığının anne ve baba katılımı açısından yordanması. *Eğitim ve Bilim, 38*, 96-112.
- Kwok, S. Y. ve Li, B. K. (2015). A mediation model of father involvement with preschool children in Hong Kong. *Social Indicators Research, 122*, 905-923.
- Lamb, M. E. (2000). The history of research on father involvement. *Marriage & Family Review, 29*, 23-42.
- Landale, N. S. ve Oropesa, R. S. (2001). Father involvement in the lives of mainland. *Social Forces, 79*, 945-968.
- Lang, S. N., Schoppe-Sullivan, S. J., Kotila, L. E., Feng, X., Dush, C. M. ve Johnson, S. C. (2014). Relations between fathers' and mothers' infant engagement patterns in dual-earner families and toddler competence. *Journal of Family Issues, 35*, 1107-1127.
- Lawrence, S. K., Watson, J., Steptau-Watson, D. (2013). President Obama and the fatherhood initiative. *Race, Gender & Class, 20*, 98-113.
- Lee, C. S. ve Doherty, W. J. (2007). Marital satisfaction and father involvement during the transition to parenthood. *Fathering, 5*, 75-96.
- Lewis, J. ve Campbell, M. (2007). UK work/family balance policies and gender equality 1997-2005. *Social Politics, 14*, 4-30.
- Lewis, C. ve Lamb, M. E. (2003). Fathers' influences on children's development: The evidence from two-parent families. *European Journal of Psychology of Education, 2*, 211-228.
- Lindsey, E. W., Mize, J. ve Pettit, G. S. (1997). Differential play patterns of mothers and fathers of sons and

- daughters: Implications for children's gender role development. *Sex Roles*, 37, 643-661.
- Linnenberg, K. D. (2012). "CinderFella" and first-shift fathers: The effect of work schedule on father involvement. *Sociological Focus*, 45, 203-220.
- Lundahl, B. W., Tollefson, D., Risser, H. ve Lovejoy, M. C. (2007). A meta-analysis of father involvement in parent training. *Research on Social Work Practice*, 18, 97-106.
- Makusha, T., Richter, L., Knight, L., Rooyen, H. V. ve Bhana, D. (2013). "The good and the bad?" childhood experiences with fathers and their influence on women's expectations and men's experiences of fathering in rural Kwazulu-Natal, South Africa. *Fathering*, 11, 138-158.
- Manlove, E. E. ve Vernon-Feagans, L. (2002). Caring for infant daughters and sons in dual-earner households: Maternal reports of father involvement in weekday time and tasks. *Infant and Child Development*, 11, 305-320.
- Martin, L. T., McNamara, M. J., Milot, A. S., Halle, T. ve Hair, E. C. (2007). The effects of father involvement during pregnancy on receipt of prenatal care and maternal smoking. *Maternal and Child Health Journal*, 11, 595-602.
- Maume, D. J. (2011). Reconsidering the temporal increase in fathers' time with children. *Journal of Family and Economic Issues*, 32, 411-423.
- Maurer, T. W., Pleck, J. H. ve Rane, T. R. (2001). Parental identity and reflected-appraisals: Measurement and gender dynamics. *Journal of Marriage and Family*, 63, 309-321.
- McBride, B. A., Brown, G. L., Bost, K. K., Shin, N., Vaughn, B. ve Korth, B. (2005). Paternal identity, maternal gatekeeping, and father involvement. *Family Relations*, 54, 360-372.
- McBride, B. A., Schoppe, S. J. ve Rane, T. R. (2002). Child characteristics, parenting stress, and parental involvement: Fathers versus mothers. *Journal of Marriage and Family*, 64, 998-1011.
- McBride, B. A. ve Rane, T. R. (1997). Father/male involvement in early childhood programs: Issues and challenges. *Early Childhood Education Journal*, 25, 11-15.
- McBride, B. A. ve Rane, T. R. (1998). Parenting alliance as a predictor of father involvement: An exploratory study. *Family Relations*, 47, 229-236.
- McDonough, P., Walters, V. ve Strohschein, L. (2002). Chronic stress and the social patterning of women's health in Canada. *Social Science & Medicine*, 54, 767-782.
- McLanahan, S. ve Adams, J. (1987). Parenthood and psychological well-being. *Annual Review of Sociology*, 13, 237-257.
- Mehall, K. G., Spinrad, T. L., Eisenberg, N. ve Gaertner, B. M. (2009). Examining the relations of infant temperament and couples' marital satisfaction to mother and father involvement: A longitudinal study. *Fathering*, 7, 23-48.
- Meral, B. F. ve Cavkaytar, A. (2012). Fathers' involvement in childrearing practices of their children with intellectual disabilities. *Journal of Education and Future*, 1, 91-106.
- Mikelson, K. S. (2008). He said, she said: Comparing mother and father reports of father involvement. *Journal of Marriage and Family*, 70, 613-624.
- Minton, C. ve Pasley, K. (1996). Fathers' parenting role identity and father involvement a comparison of nondivorced and divorced, nonresident fathers. *Journal of Family Issues*, 17, 26-45.
- Mitchell, K. S., Booth, A. ve King, V. (2009). Adolescents with nonresident fathers: Are daughters more disadvantaged than sons? *Journal of Marriage and Family*, 71, 650 - 662.
- Morgan, A., Nutbrown, C. ve Hannon, P. (2009). Fathers' involvement in young children's literacy development: Implications for family literacy programmes. *British Educational Research Journal*, 35, 167-185.
- Nepomnyaschy, L. ve Waldfogel, J. (2007). Paternity leave and fathers' involvement with their young children. *Community, Work & Family*, 10, 427-453.
- Nepomnyaschy, L. ve Donnelly, L. (2015). Father involvement and childhood injuries. *Journal of Marriage and Family*, 77, 628-646.
- Nock, S. L. ve Kingston, P. W. (1988). Time with children: The impact of couples' work-time commitments. *Social Forces*, 67, 59-85.
- Nord, C., Brimhall, D. ve West, J. (1997). Fathers' involvement in their children's schools. Washington, DC: National Center for Education Statistics, U.S. Department of Education. <http://nces.ed.gov/pubs98/98091.pdf> 17 Haziran 2016 tarihinde erişildi.
- Nugent, J. K. (1991). Cultural and psycholoica influences on the father's role in infant development. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 475-485.
- Öğüt, Ü. (1998). Father involvement with respect to the age and gender of preschool children and the employment status of the mother in a sample of upper and middle socio-economic status Turkish fathers. Unpublished Master Thesis. Boğaziçi University, İstanbul.
- Özkardeş, O. G. ve Arkonaç, S. (1998). İki farklı eğitim düzeyinde baba olma algısı. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10, 253-263.

- Palkowitz, R. (1984). Parental attitudes and fathers' interactions with their 5-month-old infants. *Developmental Psychology*, 20, 1054-1060.
- Paquette, D., Bolté, C., Turcotte, G., Dubeau, D. ve Bouchard, C. (2000). A new typology of fathering: Defining and associated variables. *Infant and Child Development*, 9, 213-230.
- Paris, R. (1998). Motherhood in young adulthood: A path analytic study of mothering experience and personality change. Unpublished Doctoral Thesis. University of California, Berkeley.
- Pedro, M. F., Ribeiro, T. ve Shelton, K. H. (2012). Marital satisfaction and partners' parenting practices: The mediating role of coparenting behavior. *Journal of Family Psychology*, 26, 509-522.
- Pekkarakaş, E. (2010). 3-6 yaş çocukların babalarının çocuk yetiştirme tutumları ile eğitime katılım düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Perry, A. R. (2009). The influence of the extended family on the involvement of nonresident African American fathers. *Journal of Family Social Work*, 12, 211-226.
- Pleck, J. H. (2007). Why could father involvement benefit children? Theoretical perspectives. *Applied Developmental Science*, 11, 196-202.
- Resmi Gazete (2011). Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 25 Şubat.
- Rienks, S. L., Wadsworth, M. E., Markman, H. J., Einhorn, L. ve Etter, E. M. (2011). Father involvement in urban low-income fathers: Baseline associations and changes resulting from preventive intervention. *Family Relations*, 60, 191 - 204.
- Rohner, R. P. ve Veneziano, R. A. (2001). The importance of father love: History and contemporary evidence. *Review of General Psychology*, 5, 382-405.
- Roggman, L. A., Boyce, L. K. Cook, G. A. ve Cook, J. (2002). Getting dads involved: Predictors of father involvement in early head start and with their children. *Infant Mental Health Journal*, 23, 62-78.
- Roopnarine, J. L., Brown, J., Riegraf, N. B., Crossley, D., Hossain, Z. ve Webb, W. (1995). Father involvement in child care and household work in common-law dual-earner and single-earner Jamaican families. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 16, 35-52.
- Ross, C. E., Mirowsky, J. ve Goldsteen, K. (1990). The impact of the family on health: The decade in review. *Journal of Marriage and the Family*, 52, 1059-1078.
- Saleh, M. F. ve Hilton, J. M. (2010). A comparison of the paternal involvement of low-income fathers in four developmental stages: Adolescence, young adult, adult, and midlife. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 19, 47-55.
- Salman-Engin, S. (2014). Coparenting processes in the US and Turkey: Triadic interactions among mothers, fathers, and grandmothers with 3-month-old infants. Unpublished Master Thesis. Middle East Technical University, Ankara.
- Sano, Y. (2007). The role of social support systems and nonresident fathers involvement. http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/8/2/2/4/p182242_index.html 2 Şubat 2016 tarihinde erişildi.
- Sarkadi, A., Kristiansson, R., Oberklaid, F. ve Bremberg, S. (2008). Fathers' involvement and children's developmental outcomes: A systematic review of longitudinal studies. *Acta Paediatrica*, 97, 153-158.
- Seçer, Z., Çeliköz, N. ve Yaşa, S. (2007). Bazı kişisel özelliklerine göre okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların babalarının babalığa yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 425-438.
- Seltzer, J. A. ve Bianchi, S. M. (1988). Children's contact with absent parents. *Journal of Marriage and the Family*, 50, 663-677.
- Serbest, S. (2010). The influence of the university students' perceived paternal and maternal acceptance, father involvement and depressive symptoms on their resiliency. Unpublished Master Thesis. Boğaziçi University, İstanbul.
- Sımsıkı, H. (2011). Baba katılımının ebeveyn tutumu, bağlanma stili ve çift uyumu açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Sımsıkı, H. ve Şendil, G. (2014). Baba katılım ölçeği'nin (BAKÖ) geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 104-123.
- Sigle-Rushton, W. (2010). Men's unpaid work and divorce: Reassessing specialization and trade in British families. *Feminist Economics*, 16, 1- 26.
- Slade, A. N. (2013). The relationship between nonresident father involvement and maternal depression in fragile families. *Social Science Review*, 87, 3-39.
- Stewart, S. D. ve Menning, C. L. (2009). Family structure, nonresident father involvement, and adolescent eating patterns. *Journal of Adolescent Health*, 45, 193-201.
- Stone, G. ve McKenry, P. (1998). Nonresidential father involvement: A test of a mid-range theory. *The*

- Journal of Genetic Psychology*, 159, 313-336.
- Strauss, R. S. ve Knight, J. (1999). Influence of the home environment on the development of obesity in children. *Pediatrics*, 103, 1-8.
- Strazdins, L., Korda, R. J., Lim, L., Broom, D. H. ve D'Souza, R. M. (2004). Around-the-clock: Parent work schedules and children's well-being in a 24-h economy. *Social Science & Medicine*, 59, 1517-1527.
- Şahin, H. ve Demiriz, S. (2014). Beş altı yaşında çocuğu olan babaların, babalık rolünü algılamaları ile aile katılım çalışmalarını gerçekleştirmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18, 273-294.
- Şahin, F. T. ve Özbey, S. (2009). Okul öncesi eğitim programlarında uygulanan aile katılım çalışmalarında baba katılımının yeri ve önemi. *Aile ve Toplum*, 5, 30-39.
- Taşkın, N. ve Erkan, S. (2009). Babalara verilen eğitimin babaların çocuklarıyla ilgilenmelerine etkisi: Deneysel bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 136-148.
- Teitler, J. (2001). Father involvement, child health and maternal health behavior. *Children and Youth Services Review*, 23, 403-425.
- Tekin, A. K. (2008). An investigation of Turkish parents' beliefs and perceptions for involvement in their young children's education. Unpublished doctoral thesis. The Pennsylvania State University.
- Tessier, R., Charpak, N., Giron, M., Cristo, M., de Calume, Z. F. ve Ruiz-Pelaez, J. G. (2009). Kangaroo mother care, home environment and father involvement in the first year of life: A randomized controlled study. *Acta Paediatrica*, 98, 1444-1450.
- Trost, S. G., Kerr, L. M., Ward, D. S. ve Pate, R. R. (2001). Physical activity and determinants of physical activity in obese and non-obese children. *International Journal of Obesity*, 25, 822-829.
- Türkoğlu, D. (2013). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rollerini algılamaları ile eşlerinden gördükleri desteğin çocuklarının sosyal beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Twamley, K., Brunton, G., Sutcliffe, Hinds, K. ve Thomas, J. (2013). Fathers' involvement and the impact on family mental health: Evidence from millennium cohort study analyses. *Community, Work & Family*, 16, 212-224.
- Ünlü, Ş. (2010). Being fathered and being a father: Examination of the general pattern of Turkish fathers' and their own fathers' involvement level for children between the ages of 0-8. Unpublished Master Thesis. Middle East Technical University, Ankara.
- Ünüvar, P. (2008). Babaların 3-6 yaş grubu çocuklarıyla geçirdikleri zamanın niteliğini belirleme ve geliştirme. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Varela, N., Munoz, P., Tessier, R., Plata, S. ve Charpak, N. (2014). Indian fathers and their premature baby an early beginning: A pilot study of skin-to-skin contact, culture and fatherhood. *Fathering*, 2, 211-217.
- Volling, B. L. ve Belsky, J. (1991). Multiple determinants of father involvement during infancy in dual-earner and single-earner families. *Journal of Marriage and the Family*, 53, 461-474.
- Wilson, K. R. ve Prior, M. R. (2011). Father involvement and child well-being. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 47, 405-407.
- Yeung, W. J., Sandberg, J. F., Davis-Kean, P. E. ve Hofferth, S. L. (2001). Children's time with fathers in intact families. *Journal of Marriage and Family*, 63, 136-154.
- Yılmazçetin, C. (2003). The relation between father involvement and behavioral problems of preadolescents. Unpublished Master Thesis. Boğaziçi University, İstanbul.
- Yogman, M. W., Kindlon, D. ve Earls, F. (1995). Father involvement and cognitive/behavioral outcomes of preterm infants. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 34, 58-66.
- Zanoni, L., Warburton, W., Bussey, K. ve McMaugh, A. (2013). Fathers as 'core business' in child welfare practice and research: An interdisciplinary review. *Children and Youth Services Review*, 35, 1055-1070.
- Zaslow, M. J. (1985). Depressed mood in new fathers: Associations with parent-infant interaction. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 111, 133-150.

Summary

Factors Affecting Father Involvement and Benefits of Father Involvement for Father, Mother, and Child

Nilay Pekel Uludağlı

Baskent University

Fathers are equally essential to children's life as mothers. There is research indicating that paternal involvement is more strongly related to well being in adulthood than maternal involvement (Lewis & Lamb, 2003). The impact of fathers has long been ignored in the literature as research has primarily been conducted with mothers, not fathers. However, gender roles have been redefined and researchers have acknowledged the importance of fathers to child development; this has resulted in greater inclusion of fathers in research (Lewis & Lamb, 2003; Wilson & Prior, 2011; Zanoni et al., 2013).

These changes have become clear in both scientific publications and the policies of many countries. In previous generations, maternity leave was only granted to mothers; however, after the 1980s, fathers also became entitled to paternity leave. This legal change signified that policy makers support fathers' involvement in childcare, and regard fathers as equally important to children's development as mothers. Many countries, such as England, France, Sweden, and Finland, have adopted paternity leave policies (Datta-Gupta et al., 2008; Gregory & Milner, 2011; Lewis & Campbell, 2007). In 2011, Turkey extended paternity leave to 10 days (Official Journal (Resmi Gazete), 2011). These political changes are likely the result of the evolving social values and needs of many countries. Presently, fathers who are involved and interact with their children are more valuable (Lawrence et al., 2013). In addition, changes in the gender roles worldwide have paved the way for changes in the role of fathers. Over time, fathers' prominent role in the family has evolved from moral teacher and guide to breadwinner, and then to role model. Finally, their roles include being involved in their children's lives as (co)parents (Adamsons & Johnsons, 2013; Bianchi & Milkie, 2010; Lamb, 2000; Sarkadi, et al., 2008). Since the 1980s, the role of fathers in child development has become more prominent, which has resulted in an increase in the amount of research on father involvement.

However, while studies about Turkish fathers' involvement have increased, there is an insufficient number of qualified studies on the role of fathers during early childhood. Therefore, the aims of this review were to examine the important role of fathers in early child development, as well as the various factors that are related to father involvement. This review will be of interest to Turkish psychological researchers. Specifically, the following topics about fatherhood will be discussed: the dimensions of father involvement; the relation between father involvement and child development; the role of father involvement on fathers' own lives and marital relationships; the factors that facilitate or inhibit father involvement; father involvement after divorce; and intervention studies for father involvement.

Dimensions of Father Involvement

When the amount of time mothers and fathers spend with their children is compared, mothers spend more time with their children than fathers (Roopnarine et al., 1995; Wilson & Prior, 2011). Mothers and fathers also engage in different activities with their children. Fathers spend substantially more time playing with their children while mothers spend more time caring for their children (Berkiten, 1999; Downer & Mendez, 2005; Lamb, 2000). Different dimensions of father involvement have different impacts on children's development; therefore, researchers prefer to conceptualize father involvement with main titles instead of categorizing them as either physical care or playing (McBride et al., 2005).

Some researchers characterize father involvement as instrumental or affective involvement, and others use home-based or school-based father involvement. However, Lamb (2000) described father involvement on three dimensions: accessibility, engagement, and responsibility. Lamb's (2000) classification is important to determine the activities that fathers engage in with their children.

The Role of Father Involvement in Child Development

Many studies consistently demonstrate that children who spend more time with their fathers have advantages in socio-emotional, cognitive and physical development. Father involvement is related to successful peer relations and better social development (Dubowitz et al., 2001; Flouri & Buchanan, 2002; Sarkadi et al., 2008); positive well-being and emotional development (Downer & Mendez, 2005; Dubowitz et al., 2001; Flouri & Buchanan, 2002); more prosocial interactions between siblings (Wilson ve Prior, 2011); fewer behavior problems (Boyce et al., 2006; Kennedy et al., 2015; Kuzucu & Özdemir, 2013); and less delinquency (Harris et al., 1998). Moreover, fathers' involvement is related to higher intelligence scores (Allen & Daly, 2007; Yogman et al., 1995); better cognitive development (Huerta et al., 2013; Nugent, 1991; Tessier et al., 2009); better interaction skills and more exploratory play (Feldman et al., 1997); better language skills (Cabrera & Bradley, 2012); better reading and mathematics skills (Hernandez & Coley, 2007); and higher school achievement (Flouri & Buchanan, 2004b; Sarkadi et al., 2008). In addition, the amount of paternal physical activity is negatively associated with children's obesity (Strauss & Knight, 1999; Trost et al., 2001). In addition, the amount of time spent with fathers predicted higher activity levels in children (Beets & Foley, 2008). Furthermore, when cooperation was high between mothers and fathers, the risk for childhood physical accidents decreased (Nepomnyaschy & Donnelly, 2015).

While fathers' involvement directly affects children's development, it also indirectly affects children's lives via the influence on mothers' parenting skills. Mothers who are supported by their spouse in childcare are more effective in parenting their children (Allen & Daly, 2007; Lamb, 2000; Lewis & Lamb, 2003; Tessier et al., 2009).

The Role of Father Involvement on Fathers' Lives and Their Marital Relationships

Studies indicate that father involvement makes positive contributions to fathers' own lives and marital relationships, as well as to child development (Allen & Daly, 2007; Twamley et al., 2013). Fathers' positive interactions with their children may have a protective effect on psychological health. Father involvement is related to higher life satisfaction (Eggebeen & Knoester, 2001) and less depression (Kotila & Dush, 2013). Furthermore, becoming a father is related to less risky behavior, which has a positive effect on physical health (Jayson, 2012).

When the relation between father involvement and marital relationships is examined, fathers who are actively involved in their children's life have a positive relation with their wives, and marital satisfaction is higher

(Ahmeduzzaman & Roopnarine, 1992; Lee & Doherty, 2007; Makusha et al., 2013). In addition, fathers who are involved with their children perceive more support from their spouse (Ünlü, 2010), report a more stable marriage (Kalmijn, 1999), and are less likely to divorce (Sigle-Rushton, 2010).

Factors that Facilitate or Inhibit Father Involvement

The Father. Father involvement, which has critical implications for child development, is affected by many factors related to fathers, mothers, and children. When considering paternal factors, socioeconomic status has an impact on father involvement. Fathers who have a higher income (Morgan et al., 2009; Yogman et al., 1995) and education level are more involved in their children's lives (Ahmeduzzaman & Roopnarine, 1992; Gracia, 2014). In addition, while controversial, fathers' age appears to influence involvement. Some research indicates that older fathers are more involved in their children's lives than younger fathers (Cooney et al., 1993; Saleh & Hilton, 2010); however, other studies indicate that younger fathers are more involved than older fathers (Ünlü, 2010). In addition, studies indicate that as fathers get older the amount of time they spend playing games with their children decreases (Beets & Foley, 2008; Freeman, et al., 2008). Moreover, fathers who work longer and later hours are less involved with their children; this is likely because the tiring life conditions and limited time at home affect opportunities for fathers and children to interact (e.g., eating and watching TV together; conversation) (Beitel & Parke, 1998; Bonney et al., 1999; Nock & Kingston, 1988). There are other personal characteristics that are associated with father involvement. Fathers who are involved in their children's lives also possess attitudes favoring gender equality (Bonney et al., 1999; Duran, 2010). In addition, fathers who are involved with their children perceive themselves as competent parents, play with their children more, and are more involved in childcare (Fagan & Barnett, 2003; Freeman et al., 2008). In addition, authoritarian fathers are less involved with their children (Gaertner et al., 2007; Simsıkı, 2011). Finally, fathers' social-cultural surroundings and their past experiences with their father affect the amount of father involvement (Cowan et al., 1996; Lamb, 2000; Ünlü, 2010).

The Mother. When mothers' influence on father involvement is examined, it appears that mothers have an important effect on father involvement. Father involvement increases when mothers have a positive attitude about father involvement (Bonney et al., 1999; De Lucie, 1995) and support fathers' perceptions of themselves as competent parents (Bouchard & Lee, 2000). Mothers' negative attitudes about father involvement stem from

a variety of reasons, including: they do not want to lose power in childcare and they question fathers' competence in caring for children (Adamson et al., 2007; Allen & Daly, 2007; Allen & Hawkins, 1999). These behaviors are called "maternal gatekeeping," and they negatively affect father involvement (Fagan & Barnett, 2003; Gaunt, 2008). This leads to the question: are fathers poor at childcare? Research suggests that fathers, like mothers, need time to demonstrate effective parenting and to develop attachment relationships with their children (Fleming et al., 1988; Hazan & Shaver, 1987). As fathers become more involved in their children's lives, the quality of interaction between fathers and children increases (Cerniglia et al., 2014). Thus, maternal gatekeeping hinders the development of the bond between fathers and children. These kind of behaviors begin at birth. Since mothers and their relatives are involved in the process of childcare, fathers cannot be involved in those relations, and feel excluded. Therefore, fathers do not have adequate childcare experiences (Bal, 2014).

In addition, children with mothers who are employed have fathers who are more involved (Bonney et al., 1999; Linnenberg, 2012; Maume, 2011). However, when mothers do not work, fathers consider childcare as mothers' work. Therefore, fathers may be reluctant to become involved in childcare (Roopnarine et al., 1995).

The Child. Research indicates that children's gender may also affect father involvement. Fathers are more involved in their sons' lives than their daughters' lives (Aldous et al., 1998; Harris & Morgan, 1991; Ivrendi & Işıkoğlu, 2010). Some research indicates that having young children increases father involvement (De Luccie, 1995; Gracia, 2014; Ishii-Kuntz et al., 2004); however, research also indicates that there is no relation between child age and father involvement (Bruce & Fox, 1999; Kennedy et al., 2015; Ünlü, 2010). Moreover, children's temperament and behavioral characteristics may affect father involvement. Children's positive behavioral characteristics support the father involvement, whereas children's difficult characteristics negatively affect father involvement (Manlove & Vernon-Feagans, 2002; Pleck, 2007; Volling & Belsky, 1991).

Father Involvement in the Case of Divorce

Fathers who live with their children are more involved in their children's lives; thus, the separation of mother and father may compromise fathers' involvement (Amato & Gilbreath, 1999; Downer & Mendez, 2005). Fathers who live separately from their children may damage their parental identity. Indeed, fathers who do not live with their children demonstrate less parenting satisfaction and feel they are inadequate parents (Minton & Pasley, 1996).

There are some paternal, maternal, and child factors that may affect father involvement after divorce. Fathers with higher incomes and who live separate from their children are more involved in their children's lives (Perry, 2009). In addition, residing in the same city as their children supports father involvement (Greene & Moore, 2000). Moreover, fathers who believe that they are irreplaceable in their children's lives are more involved after divorce (Stone & McKenry, 1998). When mothers remarry, fathers' involvement decreases (Seltzer & Bianchi, 1988); however, when there is a positive relationship between mothers and fathers, father involvement increases (Kalil & Ziol-Guest, 2005). Similarly, fathers who live apart from their children are more involved when they have a good relationship with their children (Stone & McKenry, 1998).

Father involvement after divorce may benefit children. After divorce, children who have close relationships with their father and have fathers who are involved have fewer behavior problems (Amato & Gilbreth, 1999; Jackson, 1999), less delinquency (Coley & Medeiros, 2007), better cognitive development (Greene & Moore, 2000), higher academic achievement (Hawkins et al., 2007; King, 1994), better peer relations (Bronstein et al., 1994), higher well-being (Greene & Moore, 2000), and better health habits (Stewart & Menning, 2009).

Intervention Studies for Father Involvement

When fathers attend training programs about parenting skills, communication, and problem solving their involvement increases (Rienks et al., 2011). This is associated with fewer child behavioral problems (Braver et al., 2005) and better academic skills (Fagan & Iglesias, 1999). However, many fathers are reluctant to attend parent training. Thus, increasing fathers' participation in parent education is an important issue for practitioners (Caldera, 2004). Indeed, fathers who are reluctant require more training about parenting skills (Roggman et al., 2002). Therefore, using e-mail and websites to reach and inform fathers may be beneficial (Wilson & Prior, 2011). Furthermore, fathers who work long hours do not participate in parent trainings (Roggman et al., 2002); thus, if training is offered on weekends, more fathers may attend.

Another important issue that requires address regarding parenting training for fathers is what age (of the child) is ideal to provide training or intervention. Father involvement does not vary from infancy to middle childhood (Hwang & Lamb, 1997); therefore, training sessions or interventions will be most beneficial when they are conducted during the early childhood period, such as during the prenatal period or during infancy.

Conclusion

In the past, childcare was considered mother's work. This is no longer the prevailing sentiment, and the importance of fathers in the child development is more widely accepted around the world. Numerous studies indicate that father involvement provides many benefits to children, mothers, and themselves (Allen & Daly, 2007; Eggebeen & Knoester, 2001; Sarkadi et al., 2008; Trost et al., 2001). However, while the number of studies on the role of fathers and father involvement has increased in the last twenty years, studies conducted in Turkey are insufficient.